

Názory žáků 8. a 9. tříd ZŠ na osvojení dětí homosexuálními páry

Lucie Gergelová

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Gergelová**
Osobní číslo: **H12027**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Názory žáků 8. a 9. tříd ZŠ na osvojení dětí
homosexuálními páry**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti homosexuality, náhradní rodinné péče a výchovy homosexuálními páry z hlediska sociálně pedagogické intervence.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení dat včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

POLÁŠKOVÁ, Eva, Helena HARTLOVÁ a Jiří MAREŠ. Plánovaná lesbická rodina: klíčové aspekty přechodu k rodičovství. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-802-1050-136.

JANOŠOVÁ, Pavlína, Helena HARTLOVÁ a Jiří MAREŠ. Homosexualita v názorech současné společnosti: klíčové aspekty přechodu k rodičovství. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-718-4954-5.

NEDBÁLKOVÁ, Kateřina. Matky kuráže: lesbické rodiny v pozdně moderní společnosti. Brno: Sociologické nakladatelství (SLON) ve spolupráci s Masarykovou univerzitou, 2011. ISBN 978-802-1056-480.

SPENCER, Colin. Dejiny homosexuality: lesbické rodiny v pozdně moderní společnosti. Bratislava: Slovart, 1999. ISBN 80-714-5302-1.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Hana Včelařová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **9. ledna 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 9. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 3.3. 2015

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou osvojení dětí homosexuálními páry. První kapitola teoretické části se věnuje pojmu homosexualita a dále také vývojem pojetí homosexuality jak v České republice, tak jinde. Je zde také popsáno registrované partnerství. V další kapitole jsou vymezeny formy náhradní rodinné péče a poslední kapitola se zabývá homoparentální rodinou - jak může vznikat a jak může ovlivnit dítě, které v ní vyrůstá. Praktická část je zaměřena na výzkum názorů žáků 8. a 9. tříd ZŠ na osvojení dětí homosexuálními páry pomocí dotazníkového šetření.

Klíčová slova: homosexualita, homoparentalita, náhradní rodinná péče, osvojení, registrované partnerství

ABSTRACT

This bachelor thesis addresses the components of the adoption of children by homosexual couples. The first chapter of the theoretical analysis is dedicated to the concept of homosexuality and also to the development of acceptance towards homosexuality in both the Czech Republic and other countries. Through this chapter the subject of registered partnerships will also be covered. The next chapter defines the forms of foster care and the last chapter discuss homoparental family - how can it form and how it can affect a child who grows up in this specific family setting. The practical part is focused on the research of the opinions of 8th and 9th grade primary school pupils on the subject of adoption of children by homosexual couples via survey.

Keywords: homosexuality, homoparentality, foster care, adoption, registered partnership

Ráda bych tímto poděkovala PhDr. Haně Včelařové za cenné připomínky, rady a její odborné vedení při zpracovávání mé bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za jejich podporu a trpělivost.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CHARAKTERISTIKA HOMOSEXUALITY	12
1.1 COMING OUT	13
1.2 VÝVOJ POJETÍ.....	15
1.2.1 Vývoj pojetí na území České republiky	16
1.3 REGISTROVANÉ PARTNERSTVÍ.....	18
2 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE	20
2.1 OSVOJENÍ	22
2.2 PĚSTOUNSKÁ PÉČE	23
3 HOMOPARENTALITA	25
3.1 RODINA	28
3.2 PRÁVNÍ ASPEKTY HOMOPARENTÁLNÍ RODINY	29
3.3 LESBICKÉ ŽENY A JEJICH MOŽNOSTI RODIČOVSTVÍ.....	30
3.4 DÍTĚ V HOMOSEXUÁLNÍ RODINĚ	33
II PRAKTICKÁ ČÁST	35
4 DESIGN VÝZKUMU	36
4.1 CÍL VÝZKUMU	37
4.2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	37
4.3 FORMULACE VÝZKUMNÝCH HYPOTÉZ	38
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	38
4.5 VOLBA VÝZKUMNÝCH METOD A TECHNIK.....	39
4.6 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	39
5 ANALÝZA DAT DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	40
5.1 INTERPRETACE DAT	75
5.1.1 Diskuze.....	78
ZÁVĚR	79
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	80
INTERNETOVÉ ZDROJE	82
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	83
SEZNAM GRAFŮ	84
SEZNAM TABULEK	85
SEZNAM PŘÍLOH	86

ÚVOD

Téma osvojení dětí homosexuálními páry je nejenom v České republice velmi aktuální a názory veřejnosti se na něj hodně liší. O aktuálnosti tématu svědčí zejména to, že se nedávno diskutovalo o zákoně, který by mohl umožnit homosexuálním partnerům osvojení dítěte. Konkrétně se ale jednalo pouze o osvojení dítěte jednoho z partnerů z předchozího manželství.

Toto téma je úzce spjato se sociální pedagogikou, jelikož se svým způsobem jedná o nový typ současné rodiny. Sociální pedagog se ve své praxi může setkat jak s homosexualitou, tak i s dítětem, které vyrůstá s homosexuálními rodiči - tedy v homoparentální rodině. Často můžeme mít jako sociální pedagogové na starost preventivní programy, které by měly být zaměřeny i na toto téma z důvodu snížení diskriminace a zvýšení povědomí veřejnosti o problematice.

V první kapitole se zaměřujeme na samotnou homosexualitu a vývoj jejího pojetí a přístupu ze strany veřejnosti. Dříve byly projevy homosexuality zakázány a trestně stíhány. V roce 1961 byla homosexualita dekriminována a v roce 2006 se homosexuálové dočkali možnosti registrovat své partnerství. Registrované partnerství zatím ale ještě není úplně rovno manželství. Partnerům v registrovaném partnerství např. nevzniká společné jmění a registrací se také vzdávají práva osvojení dítěte. V některých zemích, na rozdíl od České republiky, si již několik let mohou partneři společně adoptovat dítě, a podle dosavadních výzkumů to na dítě nemá nežádoucí vliv.

Dále se budeme zabývat náhradní rodinnou péčí včetně legislativního zakotvení. Existuje několik forem náhradní rodinné péče a my se zaměříme nejvíce tedy na osvojení a pěstounskou péči. Osvojení znamená, že člověk přijme cizí dítě za vlastní a vzniká mezi nimi stejný právní vztah jako mezi rodičem a vlastním dítětem. V České republice si homosexuální pár nemůže dítě osvojit a ani se stát pěstounem, ale jednotlivec se náhradním rodičem stát může.

Dále se budeme věnovat možnostem rodičovství homosexuálních osob, ale více rodičovstvím lesbickým. Zaměříme se na dosavadní praxi a možnosti homosexuálů, jak se dostat do role rodiče. Chceme zde zmínit problematiku, kdy dítě tedy vychovává homosexuální pár, přičemž jeden z nich je biologickým rodičem, ale druhý partner k němu nemá žádná práva, i přes to, že jej vychovávají společně a dítě vnímá oba jako své rodiče.

V realizovaném kvantitativním výzkumu jsme se ptali žáků 8. a 9. tříd na jejich názor na osvojení dětí homosexuálními páry. Ptáme se této věkové skupiny, protože si myslíme, že je v jiných výzkumech poněkud opomíjena. Žáci jsou v konečné fázi puberty, kdy už dokážou myslet abstraktně a tvořit mravní soudy o realitě. Jsme přesvědčení, že i oni mají k našemu tématu co říct. Zjišťujeme například, zda názory žáků souvisí s jejich pohlavím a zkušenostmi. Jaký názor mají na homosexualitu, v čem se podle nich liší homosexuální rodina od tradiční a také jak by například vnímali spolužáka vychovávaného homosexuálním párem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA HOMOSEXUALITY

V první kapitole bychom chtěli přiblížit základní pojem, který je s tématem bakalářské práce úzce spjat. Homosexualita je v současnosti velmi omílané a naléhavé téma. To, jak ji autoři chápou, se může často lišit, proto začínáme s vymezením tohoto pojmu.

"Výraz homosexualita užil poprvé Benkert roku 1869 pro lásku muže či ženy k osobě stejného pohlaví, čímž mínil nejen citový vztah, ale i schopnost sexuálně reagovat na objekt stejného pohlaví, být jím vzrušen, s tendencí uskutečnit s ním pohlavní styk." (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992, s. 19)

Brzek a Pondělíčková-Mašlová (1992, s. 19) rozumí homosexualitou sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Označují homosexualitu jako celoživotní, neměnný a nezvolený stav, který je charakterizován tím, že jeho nositel je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví. Tato definice byla napsána ještě v době, kdy byla homosexualita považována za nemoc a dívá se na homosexualitu spíše z medicínského pohledu. V současnosti je za zdravotní poruchu považována jen egodystonní sexuální orientace, kdy se s ní jedinec není schopen vyrovnat a projevuje se u něj psychickými problémy (Procházka, 2002, s. 5).

Ze sociálně-psychologického hlediska je velmi důležitá sexuální identifikace, tedy ztotožnění se se svojí sexuální orientací. Dost často se u jedinců objevuje rozpor mezi sexuální orientací a identifikací, proto někteří homosexuálové mohou dát spíše přednost životu v heterosexuálním vztahu, než by případně čelili riziku sociálního vyloučení z důvodu jejich odlišné orientace. (Baštecká et al, 2009, s. 119)

Homosexualita se může vyskytovat v různých formách. Některé osoby svou orientaci přijímají, ale někteří s touto skutečností spíše zápasí. Někdy homosexualitu může prezentovat plnohodnotný partnerský vztah s osobou stejného pohlaví, ale někdy na druhou stranu třeba jen homosexuální erotické sny jedince. (Nedbálková, 2007, s. 2)

Ani v současnosti není možné s určitostí říct, jak homosexualita vzniká. O dědičnosti se začíná pochybovat kvůli snížené reprodukci homosexuálů. V poslední době vznikají však výzkumy dědičnosti v chromozomální rovině. (Uzel a Mitlöhner, 2007, s. 27)

Homosexuálové jsou společenskou menšinou a tvoří podle odhadů asi 4 % (Procházka, 2002, s. 5). Přesné číslo je velmi obtížné zjistit a to například z důvodu toho, kolik osob se za homosexuální považuje a také proto, že otázka homosexuality není úplně běžná jak už v

dotaznicích, tak například i ve formulářích určených ke sčítání lidu (Nedbálková, 2007, s. 3-4).

Podle stávajících výzkumů víme, že sexuální orientace je vrozená, čili se homosexuální orientaci nemůžeme naučit. Proto také nelze ani "vyléčit". Je ale nutné od homosexuality rozlišit homosexuální chování. (Uzel a Mitlöchner, 2007, s. 26)

Projev homosexuálního chování se ne vždy musí shodovat se skutečnou orientací jedince. I heterosexuální osoby se mohou za určitých podmínek chovat homosexuálně. K takovému jevu může docházet např. ve věznicích či armádě, kde je více méně znemožněn styk s osobami opačného pohlaví. (Janošová, 2000, s. 15)

Naopak i homosexuálně orientovaní jedinci se mohou chovat heterosexuálně. Někdy homosexuálové uzavírají sňatky, anebo prchají do celoživotního celibátu. (Uzel a Mitlöchner, 2007, s. 26-27)

Homosexualita tedy, jak už víme, není nemoc a je důležité o ni mluvit a předcházet právě takovému heterosexuálním sňatkům z "donucení" společností. Všichni máme stejná práva, a tedy proto by se homosexuální osoba neměla bát otevřeně vystupovat, nebo mít plnohodnotný homosexuální vztah.

1.1 Coming out

Coming out je proces, kdy si jedinec začíná uvědomovat a přijímat svou orientaci. Je to proces, kdy už je člověk připraven svoji orientaci sdílet se svými blízkými a svěřit se jim s ní. Pro většinu homosexuálně orientovaných lidí je to těžké zejména proto, že se bojí, jak je přijme jejich okolí a celkově celá společnost. Homosexualita ještě pořád není brána jako naprosto přirozená věc a proto se svou orientací tolik homosexuálů ze začátku bojuje.

Coming out nezahrnuje jenom přijetí své sexuality, ale také to, že se svou sexualitou jedinec s někým podělí. Vždycky je to ale pro člověka snadnější v případě, že je sám se sebou vyrovnaný a smířený. (Nedbálková, 2007, s. 16)

Podle Uzla a Mitlönera (2007, s. 27) by měla už sexuální výchova ve školách žáky připravovat na tento zásadní krok v životě. Měla by naučit společnost chovat se k homosexuální menšině vstřícně a ohleduplně, aby byl tento proces pro homosexuální jedince o něco jednodušší.

Svou orientaci si lidé nejčastěji začínají uvědomovat v pubertě, ale není výjimkou, že své touhy homosexuální člověk potlačí tak, že si jich není vědom a vyjdou na povrch až v pozdějším věku. Naopak se může stát, že si někteří svou odlišnou sexualitu uvědomí již v dětství. Někteří jedinci mohou mít pocit v průběhu procesu coming out, že jsou orientovaní bisexuálně, tedy mohou být ve vztahu s někým opačného i stejného pohlaví. (Procházka, 2002, s. 6-9)

Janošová (2000, s. 20-21) rozděluje coming out na dvě fáze rozdělené do pěti následujících bodů:

1. Zjištění skutečnosti o svém zaměření a její akceptace:

- a) **precoming out** - jedinec si uvědomuje svou odlišnost, ale nedovede ji vyjádřit;
- b) **vlastní coming out** - člověk pojmenuje svou odlišnost. Svou sexuální identitu může zprvu odmítat, ale po čase ji přizná sám sobě a poté i jinému člověku.

2. Uspořádání života v jejím souladu:

- c) **fáze explorace** - navazování prvních sexuálních vztahů a experimentace;
- d) **fáze partnerství** - tvorba trvalejších sexuálních a partnerských vztahů odpovídajících celkovým citovým potřebám jedince;
- e) **fáze integrace** - dotváření hodnot, upevnění role jedince ve vnějším světě, integrace osobnosti.

Po sebpřijetí své sexuální orientace se homosexuálové často cítí, že jsou na světě sami. Je to proto, že velké množství homosexuálů neodpovídá zaběhnutým předsudkům a obrazům zženštilých mužů a drsných lesbických žen. Někdy je v průběhu coming outu zapotřebí lékařské či psychologické pomoci. Více než polovina pacientů sexuologického ústavu má za sebou pokus o sebevraždu, ačkoliv později nejsou schopni lékařům odpovědět, proč to udělali. Odmítání své sexuální orientace se u nich projevilo depresemi a poruchami spánku. (Procházka, 2002, s. 10-12)

Dokončení coming outu je nutné pro duševní zdraví těchto jedinců a pro jejich způsobilost navazovat zdravé partnerské vztahy. Nezbytnou součástí je také svěřit se rodičům. (Baštecká et al, 2009, s. 124)

Průběh coming outu hodně závisí na samotné osobnosti člověka, ale také na jeho okolí a na tom, jak silnou má kolem sebe oporu. Tento proces je velmi individuální a hodně se liší u

konkrétních osob. Jak už bylo řečeno, jedině společnost může změnit průběh coming outu k lepšímu. Ať už prostřednictvím celkově lepší prevence či například právě sexuální výchovou na školách, kde můžeme děti s tímto tématem lépe seznámit a naučit je tak větší toleranci k této menšině.

1.2 Vývoj pojetí

V úzké návaznosti chceme představit, jak se na homosexualitu nahlíželo v minulosti a jak se její pojetí postupně proměňovalo ve světě, a dále i podrobněji jak to bylo právě u nás.

Pro začátek je nutno zmínit, že co se týká studií společností ve starověku souvisejících s homosexualitou, tak se vyznačují tím, že informují téměř výhradně pouze o homosexuálním chování. Nikoliv o homosexualitě jako o celoživotní součásti identity člověka. Ve starověkém Řecku byla homosexualita po nějakou dobu a v určitých společenských kruzích brána jako přirozená obdoba heterosexuality. V Římě se pak homosexualita stáhla trochu do pozadí, ale i tak k ní byli lidé tolerantní. Dokonce byli do armády chvíli přednostně bráni dvojice mužských milenců. Postupem času ale na homosexualitu začali nahlížet jako na slabost nebo jako na projev nedostatku mužnosti. (Janošová, 2000, s. 35, 41)

Od středověku se homosexualitou začala zabývat i církev, která ji posuzuje docela negativně a svým dílem se také zasloužila o velmi přísné trestání homosexuálů. Později byla homosexualita prohlášena za psychickou poruchu, která se objevuje, aniž by se o ni jedinec nějakým způsobem zapříčinil. Toto prohlášení následovaly pokusy o léčbu homosexuality, ale také i její dekriminlizace. (Procházka, 2002, s. 12)

"V roce 1867 definoval Carl Heinrich Ulrichs homosexualitu jako "třetí pohlaví", jako mezistupeň mezi mužem a ženou, a o něco později byla vyslovena poprvé myšlenka, že je homosexualita vrozená." (Janošová, 2000, s. 47)

V Německu se začaly objevovat v roce 1934 růžové seznamy a některé gay-podniky musely být uzavřeny. Homosexualita byla jedním z možných důvodů vyloučení z řad SS, jelikož nacistická ideologie vinila homosexuální muže z mrhání rozplazovací síly. Tento názor byl vyhrocen tak, že byli i homosexuálové posíláni do koncentračních táborů. Do roku 1940 si ale mohli vybrat mezi transportem a kastrací. Po druhé světové válce započal v Evropě postupný proces dekriminlizace homosexuality. To však neznamenalo konec diskriminace, homosexuálové stále nemohli zakládat svá sdružení a organizace, a více méně neměla společnost jak získávat dostatečné informace o homosexualitě. Také byly zakázány

stejnopohlavní inzeráty v seznamkách. V roce 1992 však byla homosexualita vymazána z Mezinárodní klasifikace nemocí WHO. (Janošová, 2000, s. 46-50)

Díky detabuizování témat spojených s homosexualitou se v průběhu coming outu více homosexuálních mužů a žen obejde bez odborné pomoci. Je to především proto, že spousta informací je volně dostupná. Nesmíme opomenout ani sexuální výchovu, která svým způsobem mění záporné postoje společnosti k homosexualitě a vede k většímu liberalismu. (Procházka, 2002, s. 12)

V dnešní době se již o homosexualitě lidé mohou dozvědět vše z internetových zdrojů nebo v denním tisku. Vznikají také dokumenty a pořady v televizi. A to možná lidem pomáhá k větší toleranci k homosexualitě a stejnopohlavním párům. Důkazem je postupné uzákonění práv homosexuálních párů například stvrdit svůj vztah jak už u nás registrovaným partnerstvím nebo v jiných zemích třeba i svatbou a možností osvojení dětí. I přes tyto změny ve společnosti je určitě stále prostor, kam se posunout a jak napomoci k toleranci většího počtu lidí.

1.2.1 Vývoj pojetí na území České republiky

V současnosti je Česká republika brána jako jedna z těch tolerantnějších, co se problematiky homosexuality týče. Je možné, že je to způsobeno tím, že velká část obyvatelstva nevyznává žádné náboženství.

První zmínka o situaci v Čechách je z roku 1353, kdy vydal Karel IV. Karolinský trestní kodex, podle kterého mělo být homosexuální chování krutě trestáno. Josef II. pak vydal v roce 1787 zákon, který zmírnil trest pouze na vězení. (Janošová, 2000, s. 44-45)

"Bývalé Československo se už počátkem šedesátých let minulého století zařadilo mezi nejpokrokovější státy světa zrušením zákazu homosexuálních styků mezi dospělými osobami, respektive jejich netrestáním." (Uzel a Mitlöhner, 2007, s. 26)

Tehdejší státní bezpečnost si vedla seznamy gayů, se kterými mohla manipulovat a zneužívat je. Nejspíš proto byla veřejnost tak málo informovaná a vzniklo tolik předsudků a záporných postojů ve společnosti. Proto někteří homosexuálně orientovaní jedinci raději uzavírali manželství se záměrem utajit svou orientaci. (Janošová, 2000, s. 48)

Až do roku 1990 u nás platil diskriminační zákon určující věkovou hranici 18-ti let v případě homosexuálních styků (oproti hranici 15-ti let v případě heterosexuálních styků). Tento rozdíl může zrcadlit tehdejší pochybnosti zákonodárců i některých odborníků, zda

brzký sexuální zážitek nemůže homosexualitu vyvolat (Weiss et al, 2000, s. 116). Zákon považoval i třeba pozvání na večeri jako úplatu za homosexuální styk, která byla také trestná. (Uzel a Mitlöhner, 2007, s. 26)

Teprve od té doby se o homosexualitě začalo alespoň trochu veřejně mluvit. Začaly vznikat organizace, které veřejně zastupují zájmy této menšiny. Nejdůležitější z nich je Sdružení organizací homosexuálních občanů (SOHO), která se skládá z 23 jednotlivých členských společenství. Jejich aktivita se zaměřuje na například prevenci AIDS. Díky stoupající informovanosti veřejnosti byla homosexualita zahrnuta také do sexuální výchovy, což se promítlo do větší tolerantnosti obyvatelstva k této menšině. (Janošová, 2000, s. 49)

Jako zatím poslední bod emancipace české homosexuální menšiny můžeme považovat uzákonění registrovaného partnerství z roku 2006. Tím se budeme více zabývat v následující podkapitole.

1.3 Registrované partnerství

Jak už bylo zmíněno, tak registrované partnerství je u nás od roku 2006 a má být obdobou manželství v případě, že chtějí partneři stejného pohlaví stvrdit svůj svazek. Není ovšem manželství rovno, registrovaní partneři nemají zdaleka stejná práva jako manželé.

„Zákon o registrovaném partnerství představuje pro stejnopohlavní páry symbolické společenské uznání partnerství, a tím posílení jejich sebevědomí ve společnosti.“ (Novotný et al., 2014, s. 40)

Dříve nebyli a nemohli být dlouhodobé stejnopohlavní svazky v právním smyslu formalizovány, což tyto páry označovali jako nesoulad se zásadami osobní svobody, rovností a nediskriminace na základně odlišného postavení, kterou má zajistit Ústava České republiky. Homosexuální páry také poukazovali na to, že jejich právní postavení je také o dost horší než osob, které žijí v konkubinátu či manželském svazku. Zrovnoprávnění registrovaného partnerství s manželstvím čelilo nejvíce nechuti církve. Největší obavy, které zaznívaly, se týkají právě umožnění těmto párům osvojení dětí, což v nynější době není v České republice možné. (Novotný et al., 2014, s. 40-41)

Registrované partnerství je podle zákona trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným zákonem. Partnerem se tak stává osoba, která partnerství uzavřela. (ČESKO, 2006)

Vznik partnerství je podmíněn souhlasným svobodným a úplným prohlášením o tom, že partneři vstupují do partnerství. Musí jej učinit osobně před matričním úřadem v kraji, kde má alespoň jeden z nich trvalé bydliště. (Francová, Dvořáková Závodská, 2008, s. 120)

Vstup do partnerství je oproti vstupu do manželství podmíněn tím, aby alespoň jeden z partnerů byl občanem České republiky. Samozřejmě také do partnerství nemohou vstoupit příbuzné osoby a také musí každý z partnerů učinit prohlášení osobně. Matriční úřad vede knihu partnerství, kde se zapisují vzniklá registrovaná partnerství. Partneři se mohou dohodnout na společném příjmení, ale tato změna nenastane automaticky uzavřením partnerství, nýbrž jeden z partnerů musí podat žádost v souvislosti se změnou osobního stavu o změnu příjmení. Partneři ale nemohou převzít partnerovo příjmení a užívat tak dvě příjmení jako tomu bývá u manželek. (Novotný et al., 2014, s. 41-42)

Povinnosti a práva partnerů

Partneři rozhodují o záležitostech jejich soužití společně a stejně jako v manželství, když se nedohodnou v důležitých záležitostech, rozhoduje soud. Partneři se také mohou zastupovat v běžných záležitostech a také musí plnit vyživovací povinnost. (Novotný et al., 2014, s. 42)

"Partner, který je rodičem, je povinen zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy při použití přiměřených výchovných prostředků, tak aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví a tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj." (ČESKO, 2006)

Existence partnerství omezuje partnery v možnosti stát se společně osvojiteli dítěte. Nebrání však svěřením do výchovy dítěte jednoho z partnerů. Jestliže jeden z partnerů pečuje ve společné domácnosti o dítě, tak se na péči podílejí partneři oba. Povinnosti ohledně dítěte se pak vztahují i na druhého partnera. (Novotný et al., 2014, s. 43)

Zánik partnerství

Partnerství může zaniknout smrtí jednoho z partnerů nebo jej může zrušit soud na základě návrhu jednoho z partnerů, prokáže-li, že partnerský vztah už fakticky netrvá. Pokud se k návrhu druhý partner připojí, soud už dále nezjišťuje, jestli partnerský vztah opravdu netrvá a rozhodne tak o zrušení partnerství. (ČESKO, 2006)

Registrované partnerství je určitě velký krok dopředu, co se týká tolerance k homosexuální menšině, ale určitě by se s ním dalo ještě hodně pracovat. Poměrně velké rozdíly mezi manželstvím a partnerstvím, jako je například. nevznik společného jmění, bychom mohli označit jako relativně diskriminační.

2 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE

V případě nezdravého fungování rodiny či úmrtí rodičů, může být dítě svěřeno např. do náhradní rodinné péče. Náhradní rodinná péče v České republice má více forem a ke každému dítěti by se mělo přistupovat individuálně a vybrat pro něj tu správnou, což není vždy jednoduché. Avšak na prvním místě by měl být vždy zájem dítěte.

"Organizace náhradní rodinné péče se řídí příslušnou legislativou, u nás především zákonem č. 359/1993 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a také zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů. Existují dvě základní formy náhradní rodinné péče - adopce a pěstounská péče. O obou rozhoduje soud, hlavním kritériem je prospěch dítěte. Žadatelé musejí projít odborným posouzením a přípravou k přijetí dítěte. Metodika dosud není jednotná." (Baštecká et al, 2009, s. 174-175)

Škoviera (2007, s. 23-26) se zamýšlí nad pojmy, jako jsou náhradní péče a ústavní výchov, a nad jejím vztahem a správnosti jejich užívání. Pojem péče se více používá v anglických odborných publikacích, ale na druhou stranu pojem výchova je spíše spojován se školstvím. Pokud rozumíme výchovou proces, který má jedince rozvíjet, a bereme ji jako cílevědomou činnost předávající určité poznatky, schopnosti, hodnoty a postoje, které jsou důležité pro určení vztahu k sobě samému i okolí, tak tedy výchova nikdy nemůže být náhradní. Je pouze primární výchova nebo převýchova. Smyslem péče je naopak materiální a sociální zabezpečení dítěte. Dle Škovierey je tento pojem na místě v případě bezvládných a nepohyblivých dětí.

Zajímavá je i různost motivace žadatelů o adopci či pěstounskou péči. Bezdětní žadatelé o adopci mají především velkou touhu vůbec dítě mít, zatímco u žadatelů o pěstounskou péči převládají prvky altruismu, kdy chtějí být partneři hlavně užiteční a pomoci dítěti. Poslední dobou také přibývají bezdětní žadatelé o pěstounskou péči, i když před tím žádali o adopci. Je tomu především proto, že nechtějí na dítě tak dlouho čekat jako je tomu u osvojení. V případě náhradní rodinné péče se jedná o rodičovství psychologické, tedy bez biologické vazby. Toto rodičovství může být za správných podmínek stejně hodnotné jako rodičovství biologických rodičů. Největší roli hraje, stejně jako u biologických rodičů, vnitřní psychologické přijetí dítěte. Rodiny mohou zkvalitnit svou funkčnost a odolnost například prostřednictvím otevřené komunikace mezi jednotlivými členy, společným trávením volného času, ale i samostatností jednotlivých členů rodiny. (Baštecká et al, 2009, s. 176-177)

Poručenství

V případě, že neexistuje rodič, který má k dítěti plnou rodičovskou odpovědnost, soud určí dítěti jeho poručníka. Většinou to bývá ze začátku veřejný poručník, kterého vykonává orgán sociálně-právní ochrany dětí, dokud soud nejmenuje dítěti jiného poručníka. Tento poručník má k dítěti všechna rodičovská práva a povinnosti s jedinou výjimkou - nemá vůči němu vyživovací povinnost. Soud určuje poručníkem většinou osobu, kterou označili rodiče jako vhodnou, případně někoho z rodiny. Tento člověk však může poručenství odmítnout a v takovém případě, pak soud hledá dál. Poručník musí nejméně jednou za rok předkládat soudu zprávu o dítěti a o nakládání s jeho jměním. Poručenství zaniká v případě, že alespoň jeden z rodičů nabude zase rodičovskou odpovědnost. Jestliže poručník o dítě i osobně pečuje, stejně jako by mu bylo svěřeno do trvalé péče, má nárok na hmotné zabezpečení jako náleží pěstounovi. (ČESKO, 2012, s. 56-57)

Opatrovnictví

Opatrovníka dítěti také určuje soud a to v případě, že zákonný zástupce nechrání dostatečně zájmy dítěte. Opatrovník tak má právo vždy, když je to potřeba, podat návrh na zahájení řízení, aby soud rozhodl. Soud v rámci rozhodnutí o jmenování opatrovníka rozhoduje také proč je opatrovník vůbec potřeba a také na jak dlouho je jmenován či jaké má povinnosti a práva i ve vztahu k dalším osobám. Také určuje, zda musí podávat zprávy soudu a zda má právo na odměnu či náhradu některých nákladů. Opatrovník většinou spravuje jmění dítěte a má právo odečíst si z výnosu jmění náklady na tuto správu. (ČESKO, 2012, s. 57-58)

Svěření dítěte do péče jiné osoby

Jestliže o dítě nemůže z nějakého důvodu pečovat ani jeden z rodičů či poručník, může soud určit svěřením dítěte do péče jiné osoby. Toto rozhodnutí však samozřejmě musí být v souladu se zájmem dítěte. Svěřením do péče nenahrazuje pěstounskou péči, ale používá se v případě, kdy hrozí dítěti ústavní výchova. Soud i v tomto případě určuje povinnosti a práva pečující osoby a stanovuje rodičům dítěte výši výživného, avšak bere ohled na jejich finanční možnosti. (ČESKO, 2012, s. 57)

V následující podkapitole se budeme více věnovat právě osvojení, tedy formě náhradní rodinné péče, kdy mezi dítětem a osvojitelem vzniká stejný vztah jako je mezi biologickými rodiči a jejich dětmi.

2.1 Osvojení

Osvojení je jednou z forem náhradní rodinné péče. Ve většině případů je využíváno pro vytvoření právního vztahu osvojitelů a malého dítěte. Někdy se však jedná o situaci, kdy např. nový manžel matky dítěte chce její dítě adoptovat, v tomto případě ale musí biologický otec dítěte s osvojením souhlasit.

"Osvojení vedle svého hlavního poslání, kterým je a zůstává nahradit nezletilému dítěti chybějící stabilní rodinné prostředí, přispívá výchovou, péčí a láskou zároveň k naplňování smyslu života osvojitelů, v jejichž rodině začíná osvojenec žít." (Matějček et al, 2002, s. 13)

Osvojení je jednou z možností, jak partneři mohou řešit neplodnost. Do adopce jsou umísťovány zejména děti útlého věku, u kterých se předpokládá správný a zdravý vývoj. Adopce se dělí na zrušitelnou a nezrušitelnou. Zrušitelná, neboli adopce prvního stupně, se využívá zejména u dětí mladších jednoho roku, jelikož je u malých dětí velmi těžké určit, jak se budou vyvíjet. V případě vážných a nečekaných potíží ve vývoji dítěte, je možné adopci odvolat, protože i v rodném listu zatím zůstali původní rodiče. V případě nezrušitelné adopce, tedy adopce druhého stupně, která se využívá u dětí starších jednoho roku, jsou adoptivní rodiče již zapsáni do rodného listu dítěte. (Baštecká et al, 2009, s. 175)

Osvojením přijímají osvojitelé dítě za vlastní a získávají k němu stejná práva i povinnosti jako k biologickému dítěti. Vzájemná práva a povinnosti mezi osvojencem a jeho původní rodinou zanikají. Osvojit lze dítě, je-li osvojení v jeho zájmu. Mezi osvojitelem a osvojencem musí být také přiměřená věková diference. Osvojit si dítě může manželská dvojice, manžel či manželka rodiče dítěte, ale i osamělá osoba. Jelikož u nás není velké množství právně volných a fakticky k osvojení vhodných dětí, tak největší šanci mají právě manželské dvojice. (Matějček et al, 2002, s. 14-15)

Osvojované dítě lze předat osvojitelům hned po udělení souhlasu s osvojením biologických rodičů do tzv. péče před osvojením. Je však nutné o tom informovat orgán sociálně-právní ochrany dětí. Dle zákona také musí osvojitelé osvojené dítě informovat o tom, že je osvojené, nejpozději před nástupem povinné školní docházky. Zrušit osvojení lze jen z velmi vážných důvodů a rozhoduje o něm soud na návrh osvojitele či osvojence, a lze zrušit až po uplynutí tří let od osvojení. Výjimkou je samozřejmě, je-li osvojení nějakým způsobem v rozporu se zákonem. (ČESKO, 2012, s. 51-52)

Soud musí v rámci osvojení samozřejmě prověřovat zájem dítěte. Proto musí vyslechnout navrhovatele, který chce dítě osvojit, dále také jeho manžela a rodiče dítěte. Stanovuje, zda zájemce o osvojení může dítěti zajistit řádnou výchovu a z toho důvodu zkoumá jeho zdravotní, majetkové a sociální poměry. (Ševčík ml., 2014, s. 70)

Jiná situace nastává ve chvíli, kdy se chce stát například nový manžel otcem biologických dětí své manželky. Pokud však nebyl biologický otec těchto dětí zbaven své rodičovské odpovědnosti, musí dát svůj souhlas. (Matějček et al, 2002, s. 15)

Partneři ve stejnopohlavním svazku však takovou možnost nemají a to i v případě, že společně pečují se svým partnerem o jeho dítě a bydlí ve společné domácnosti. Stále u nás není možné zapsat do rodného listu dítěte dva muže nebo dvě ženy, i přes to, že podle zákona musí partner pečovat a vychovávat dítě svého partnera, ale žádné práva tím vlastně nezíská. V podstatě je právně pro dítě cizím člověkem.

2.2 Pěstounská péče

Pěstounská péče je další formou náhradní rodinné péče, kterou bychom chtěli blíže přiblížit. Od osvojení se liší tím, že pěstouni se nestávají novými rodiči dítěte a ani nejsou zapisováni do jeho rodného listu.

"Pěstounská péče je státem garantovaná a kontrolovaná forma náhradní rodinné péče, která zajišťuje dostatečné hmotné zabezpečení dítěte i přiměřenou odměnu těm, kteří se ho ujali." (Matějček et al, 2002, s. 16)

Pěstounská péče je dlouhodobým řešením v případě umístění dítěte mimo jeho rodinu. Existují dvě varianty - **pěstounská péče individuální**, kdy se o dítě starají příbuzní či cizí lidé, a **pěstounská péče skupinová**, která může mít dva principy. **Princip manželský** znamená, že je dítě umístěno do rodiny s dalšími 4-6 dětmi, zatímco **princip mateřský** znamená, že je dítě v SOS dětské vesničce. (Baštecká et al, 2009, s. 175)

Pěstounská péče může být také pouze přechodná, tedy podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí - pěstounská péče na přechodnou dobu. Ta může trvat nejdéle však jeden rok. Pěstounská péče na přechodnou dobu se využívá zejména u dětí, o které se dočasně rodiče nemohou starat nebo v době mezi udělením souhlasu biologických rodičů k osvojení tohoto dítěte. (ČESKO, 1999)

Podle Rotrekové (2008, s. 23) "musí být před zařazením dítěte do evidence náhradní rodinné péče provedena kvalitní a kvalifikovaná sociální diagnostika." Dítě může být svěře-

no do pěstounské péče fyzické osobě či manželům. Vztah mezi pěstouny a dítětem jsou o něco volnější, než jaké vznikají vztahy v rámci osvojení. (Matějček et al, 2002, s. 16)

Pěstoun musí zajistit řádnou výchovu dítěte, a má také právo zastupovat dítě a spravovat jeho záležitosti. Získáním dítěte do pěstounské péče nevzniká mezi ním a pěstouny příbuzenský vztah. O pěstounské péči rozhoduje soud, který může rozhodnout i o zrušení této péče v případě vážných příčin. Také může pěstounům uložit povinnost poskytovat mu pravidelné zprávy o výkonu pěstounské péče. Dítě v pěstounské péči nezískává automaticky příjmení po pěstounech, ale po určité době lze požádat matriku o změnu. Dítě se také může stýkat se svými biologickými rodiči, pokud soud nestanoví jinak, avšak je-li dítě ve věku, kdy už dokáže posoudit situaci, zjišťuje se i jeho stanovisko k rodičům. (Matějček et al, 2002, s. 16)

Pěstounská péče může trvat po dobu, kdy se rodiče o dítě nemohou sami starat. Jestliže rodič opět nabude rodičovské odpovědnosti, může požádat soud o svěření dítěte do jeho péče. Pokud je to v zájmu dítěte, soud takovému rodiči vyhoví. Pěstounskou péčí rodičům nezanikají jejich práva a povinnosti vůči dítěti s výjimkou těch, které soud určí pěstounovi. Pěstounská péče neovlivňuje ani vyživovací povinnost rodičů - soud stanovuje rodičům vyšší výživného. Pěstounem se může stát i osoba v manželství samostatně bez svého manžela, její manžel s tím však musí souhlasit a také se musí dle zákona podílet na výchově tohoto dítěte, jestliže žijí ve společné domácnosti. Pěstoun také musí dohlížet na to, aby dítě udržovalo vztah se svými rodiči a rodinou. (ČESKO, 2012, s. 58)

Pěstounská péče se liší od osvojení i tím, že zaniká dosažením zletilosti dítěte, nebo ve vážných případech rozhodnutím soudu (Matějček et al, 2002, s. 17). Rotreklová (2008, s. 24) také říká, že pro poskytnutí efektivní pomoci a zvýšení šance pro navrácení dítěte do rodiny je potřeba přesně popsat důvody, proč bylo nezbytné dítě umístit mimo rodinu, a co je potřeba změnit, aby se dítě mohlo do rodiny zase vrátit. Aby se dítě mohlo do rodiny vrátit, musí dojít k odstranění všech důvodů a příčin, kvůli kterým dítě muselo ze své rodiny odejít a také musí udržovat se svou rodinou kontakt i během pěstounské péče.

V současnosti nemůžou homosexuální partneři mít společně dítě ani v pěstounské péči. Homosexuálně orientovaní lidé mohou žádat samostatně o pěstounskou péči, avšak se tu zase dostáváme do situace, kdy se druhý partner musí starat o dítě ve společné domácnosti, ale nemá téměř žádná práva, která by příslušela i druhému pěstounovi.

3 HOMOPARENTALITA

Homoparentalita je poměrně nový termín, který označuje rodinu s homosexuálními rodiči. Rodina v poslední době prodělala pár změn a začali se vyskytovat jiné formy rodin, než na jaké byla společnost zvyklá. Homoparentální rodinou se budeme zabývat dále níže. Jelikož lesbické ženy mají více možností, jak se stát rodiči, kapitola je více zaměřena právě na lesbické rodičovství.

Mezi současné trendy co se týká rodin patří odkládání manželství nebo také single životní styl (Mareš, 2002 cit. dle Polášková, 2009, s. 33). Mění se význam mateřství - už to není hlavní ženské poslání, a také se mění jak reprodukční koncepce, tak hodnota dítěte (Mareš, 2002 cit. dle Polášková, 2009, s. 33). Všechny tyto trendy se u nás začaly objevovat později oproti zahraničí, ale i tak jsme si poměrně zvykly na alternativní formy rodin, které úplně vzor tradiční rodiny nenaplnují. Mluvíme o rodinách například s jedním rodičem, které v dnešní době ani nemusí znamenat, že se jedná o nevydařené manželství, ale naopak třeba otázkou volby jednotlivce. Zásadním faktorem, který přispěl ke změnám v seskupení dnešní rodiny, je vývoj a zpřístupnění technologií asistované reprodukce. (Polášková, 2009, s. 33-34)

Homosexuální vztahy většinou pracují na podobném principu jako vztahy heterosexuálů. Pro navazování a budování dlouhodobého vztahu je však pro homosexuálně orientované jedince velmi důležité přijmout svoji sexuální orientaci. Také nepřítomnost homosexuálních rolových modelů může ovlivnit schopnosti navázat vztah. Kvalita tohoto vztahu se dá posoudit podobným způsobem jako vztah heterosexuální - tzn. míra věrnosti, dělení rolí, stabilita vztahu apod. Homosexuálové často odmítají tradiční dělení rolí jako na ženské a mužské. Dělí si role dle potřeby a situace. (Baštecká et al, 2009, s. 204-206)

Jako ideál pro výchovu dětí je pokládán biologický otec s biologickou matkou (Nedbálková, 2005, cit. dle Polášková, 2009, s. 34). Homosexuálové se rozhodnutím stát se rodičem dostávají do rozporu s mnoha ustálenými hodnotami, které jsou spojené s tradičním pojetím rodiny. Jedná se například o často omílanou nenahraditelnost mužských a ženských identifikačních vzorů. V tradičním pojetí rodiny tvoří biologický, psychosociální a právní aspekt rodičovské role jednotný celek, což dnes již tolik neplatí a dílčí aspekty jsou propojené pouze z části. Svobodná volba hraje při navazování a budování vztahů významnější roli než biologické vazby či právní zakotvení. (Polášková, 2009, s. 34-35)

Avšak podle Perrina (2002, s. 342) se např. homosexuální otcové příliš neliší od těch heterosexuálních, spíše jsou si hodně podobní v celkovém přístupu k výchově dítěte. Co se týká lesbických matek, tak při srovnání s heterosexuálními matkami po rozvodu, mají ty homosexuální větší snahu shánět svým dětem mužské vzory. Chtějí, aby se jejich dítě dostávalo do kontaktu i s muži. Celkově však z výzkumů nezjistil žádné podstatné rozdíly ve výchově homosexuálními a heterosexuálními páry, které by vážným způsobem dítě ovlivnilo.

Na západě - zejména v USA a Velké Británii, vznikají svépomocné a podpůrné skupiny sdružující LGBT rodiče ale také i jejich děti. Tyto skupiny zastávají velmi důležité a nenahraditelné místo v rámci komunitního hnutí. Vytvářejí často osvětové a vzdělávací programy určené pro samotnou skupinu, ale také programy určené veřejnosti. Také poskytují budoucím homosexuálním rodičům psychologické i právní poradenství. Mezi takové skupiny patří například *Family Equality Council* nebo americká síť poboček *Parents, Families and Friends of Lesbian and Gays*. V České republice existuje pouze jedna oficiální organizace g/l rodičů a to je občanské sdružení *Stejná rodina*. Tato skupina se snaží o právní zrovnoprávnění homosexuálních rodin. Dali podnět vzniku internetového portálu, kde se mohou setkávat a radit si homosexuální ženy i muži, jejich rodiny a zejména homosexuální zájemci o rodičovství. Jako výrazný posun můžeme pokládat zviditelňování lesbických rodin. Zatímco nyní některé tyto rodiny otevřeně vystupují i v médiích, kde sdílejí své zkušenosti, dříve nechtěly veřejně vystupovat a byly ochotny otevřeně mluvit pouze v uzavřených komunitách. (Polášková, 2009, s. 45-46)

V převážné části dosavadních výzkumů homoparentality se velmi často srovnávají různé aspekty rodičovství mezi heterosexuálními a homosexuálními páry (Polášková, 2009, s. 47). Sraceyová a Biblarz (2001, cit. dle Polášková, 2009, s. 48) apelují na to, aby se homosexuální rodiny přestaly stále srovnávat s ideálem heterosexuální rodiny a také doporučují přístup, který nepovažuje odlišnosti jako ukazatel "správného" nebo "špatného" vývoje. Na základě analýzy literatury o lesbickém rodičovství určila Clarkeová (2002, s. 210, cit. dle Polášková, 2009, s. 49) čtyři přístupy, jak společnost může nahlížet na rozdílnost lesbické rodiny od heterosexuální:

1. **Lesbické rodičovství se neliší od rodičovství heterosexuálního** - tento způsob podtrhuje podobnost mezi homosexuálními a heterosexuálními matkami. Tento přístup nejvíce zastávají psychologové zkoumající g/l problematiku.

2. **Lesbické rodičovství se liší od heterosexuálního a je svou podstatou deviantní** - tento přístup považuje homosexualitu za nemoc, a proto i osoby s touto orientací považuje za nezpůsobilé k rodičovství. Ohrožují zdravý vývoj dětí včetně toho, že mohou vychovávané děti naučit jejich sexuální orientaci. Dle stoupenců tohoto názoru jsou rozdíly mezi lesbickými a heterosexuálními matkami velké a velmi podstatné. Tento názor zastávají často anti-gay psychologové nebo pravicově orientovaní akademici.
3. **Lesbické rodičovství se liší od heterosexuálního a tyto rozdíly jsou chápány jako transformativní** - tento způsob nahlížení chápe rozdílnost jako příležitost k novému uchopení konceptů jako je mateřství a rodina. Dle tohoto názoru vede potlačování projevů rozdílnosti k zvětšení neviditelnosti lesbického rodičovství. Zastánkyněmi tohoto názoru jsou nejčastěji lesbické feministky.
4. **Lesbické rodičovství se liší od heterosexuálního, ale tyto rozdíly jsou způsobeny výlučně opresí ze strany většinové společnosti** - tento směr říká, že se lesbické a heterosexuální rodičovství příliš neliší. Potlačování berou jako dočasně působící vliv, který bude s vývojem společnosti postupně slábnout.

Výše uvedené přístupy se můžou často odrážet v interpretacích výzkumů.

Stejně jako heterosexuální páry, tak i gay a lesbické hledají odbornou pomoc s velmi podobnými partnerskými i rodičovskými problémy. Co se ale liší, tak to je jejich zkušenost s reakcí a přístupem ze strany odborníků. I v dnešní době musí někdy čelit předsudkům pramenícím ze stereotypů. Na tento popud tak vznikají tzv. gay a lesbické afirmativní přístupy v terapii, kde odborníci uznávají odlišnost g/l klientů a neodsuzují jejich životní styl. Je důležité, aby odborníci z pomáhajících profesí znali specifika g/l párů. Za klíčové autoři považují odpovídající diagnostiku problému, tedy zda problém přímo souvisí se sexuální orientací klienta, či nikoliv. (Polášková, 2009, s. 51-52)

Podle dosavadním výzkumů homoparentality také můžeme říct, že mladí dospělí, kteří byli vychovávaní homosexuálními rodiči, si nemyslí, že by je v dětském kolektivu vrstevníci šikanovali nebo více popichovali než ostatní. Zmiňují se však o nařčení z homosexuality. (Golombok, 2005, s. 10)

Homoparentální rodiny jsou velmi různorodé a existuje velká řada formací těchto rodin. U rodin homosexuálních partnerů je někdy velmi těžké určit, kdo do rodiny ještě patří a kdo už naopak ne. Homoparentální rodinu můžou tvořit homosexuální ale i heterosexuální je-

dinci, kteří nemusí být ani pokrevně spřízněni. Liší se také vznik takové rodiny - partneři si mohou přinést děti z předchozího vztahu nebo se mohou stát rodiči společně plánovaně. S tím souvisí také možnosti rodičovství homosexuálních jedinců. Lesbické ženy jsou zvýhodněny vzhledem k jejich biologickým dispozicím a mají tak více možností, jak se stát rodiči. (Polášková, 2009, s. 55-57)

Dnešní společnost se nejvíce zaměřuje na to, jak se homosexuální rodiče a jejich styl vychovávání odlišuje od rodičů heterosexuálních, ale zapomínají už na to, co je vlastně pro dítě úplně nejdůležitější. To bychom chtěli přiblížit v následující podkapitole, která se věnuje rodině, jako instituci, která má dítě hlavně ochraňovat a dávat mu pocit jistoty.

3.1 Rodina

Rodina je základní lidské prostředí, ve kterém probíhá primární socializace jedince. Je důležité, aby se dokázala zdravě vyrovnávat se svými problémy a uměla plnit všechny funkce, které rodina má.

"Rodina by měla znamenat pro dítě základní životní jistotu" (Matějček, 1994, s. 17)

Dle Janošové (2008, s. 171) je rodina nejvýznamnější socializační mikroprostředí, které působí na vývoj jedince. Její působení se z hlediska genderové role pozměňuje s rostoucím věkem dítěte. Rodina vykonává biologicko-reprodukční, ekonomicko-zabezpečovací, socializačně-výchovnou a emocionální funkci - poslední dvě jsou pro výchovu dětí nezbytné (Baštecká et al, 2009, s. 318).

Dle většiny autorů můžeme rodinu charakterizovat citovými vazbami, sdíleným soukromím, vzájemnou odpovědností, společným plánováním, předáváním tradic a hodnot další generaci. Rodina také disponuje vzájemnou rodinnou identitou, kterou členové vnímají jako kontinuitu rodinného života. Z psychologického hlediska můžeme rodinu pokládat jako dynamický sociální systém se složitou vnitřní strukturou, vazbami, ale i rozlišenými vnějšími vztahy. V rodině má každý člen svou určitou roli. Na rodinu působí mnoho vnějších vlivů - např. ztráta zaměstnání, informační technologie atd. Každá rodina se s těmito vlivy a nároky okolí vyrovnává jinak, a to, do jaké míry se jim to daří, ovlivňuje jejich spokojenost a pocit naplnění života. Každá rodina by měla poskytovat svým členům bezpečné zázemí a dítě by mělo obklopovat citově vřelé a stále prostředí (Matějček, 1994, s. 16). Funkční rodina je charakteristická tím, že se dokáže dobře vyrovnávat se svými pro-

blémy. Krize je běžná součást života rodiny, ale měla by být jen dočasným zhoršením rodinného fungování. (Baštecká et al, 2009, s. 318-320)

Dle Matějčka (1994, s. 16) dítě přijímá za své rodiče ty, kteří se k němu tak chovají a nezáleží na tom, zda jsou tito lidé opravdu jeho biologičtí rodiče. Rodina na dítě působí nejvíce v jeho nejcitlivějších fázích života a je také pro dítě jakýmsi modelem mezilidských vztahů, podle kterých pak dítě během svého života posuzuje všechny své vztahy s ostatními lidmi. Jak už bylo zmíněno, dítě potřebuje v rodině pocit bezpečí. V závislosti na míře tohoto pocitu se mu vytváří jeho sebevědomí.

Všechny výše zmíněné charakteristiky rodiny nevyklučují homosexuální rodiče z vychovávání dětí a zakládání svých rodin. Zdá se, že všechny důležité aspekty mohou homosexuální rodiče nabídnout svým dětem stejně jako heterosexuální.

3.2 Právní aspekty homoparentální rodiny

Dá se říci, že homoparentální rodina je v dnešní době oproti rodině s heterosexuálními rodiči poměrně znevýhodněná. Partneři nemohou být oba právně rodiče dítěte, tudíž nemají nárok na určité výhody, které skýtají tradičním rodinám v případě potřeby.

"Česká republika patří mezi řadu vyspělých zemí, jejichž legislativní systém na homosexualitu nahlíží jako na plnohodnotnou a rovnoprávnou variantu sexuální orientace." (Polášková, 2009, s. 35)

Jak už jsme zmínili výše, k dořešení otázky občansko-právního postavení homosexuálních párů došlo až prostřednictvím zákona o registrovaném partnerství. Schválení zákona v dnešní podobě je však stále vnímán poněkud rozporuplně. Víceméně je vnímán spíše jako prozatímní krok než jako právní úprava, která by všem zaručovala stejná partnerská práva. Otázku rodičovských práv partnerů a dětí vyrůstajících v homoparentálních rodinách současné znění zákona vůbec neřeší a osvojení dítěte registrovaným partnerům zcela zakazuje. Uzavřením registrovaného partnerství jedinec přichází o právo osvojit si dítě. Zvláštní situací je zde osvojení dítěte partnera, se kterým homosexuální jedinec žije ve společné domácnosti. Ani tehdy však v České republice není osvojení dítěte možné. Naopak právě v zemích, kde to zákon dovoluje, pozorují pozitivní vliv na zpevnění stability vztahu dítěte k nevlastnímu rodiči. V tomto kontextu se tak homosexuální páry dostávají do zajímavé situace, kdy jim zákon o registrovaném partnerství stanovuje podílet se na výživě dětí ve spo-

lečné domácnosti, ale na druhou stranu nebiologický rodič svůj vztah k dítěti nemůže žádným způsobem právně ošetřit. (Polášková, 2009, s. 36-37)

I když o dítě pečuje jen jeden z rodičů, musí se na péči a výchově dítěte podílet i jeho manžel či partner, v případě že žijí ve společné domácnosti. A to i v případě, že s tímto partnerem rodič dítěte neuzavřel sňatek či registrované partnerství. (ČESKO, 2012, s. 54)

Dle Poláškové (2009, s. 37-38) i významné organizace, jako je například Americká pediatriká akademie, argumentují ve prospěch osvojení nebiologickým rodičem v homosexuálním páru a tím podněcují ke zrušení diskriminace. Poukazují na to, že nezavedení této právní úpravy je v rozporu se zájmy dítěte a ubližují vlastně nejvíce jemu, protože v případě úmrtí biologického rodiče se dítě může dostat do péče jiné osoby a tím utrpět ještě větší újmu následkem ztráty i druhého rodiče. Může se také stát, že se homosexuální rodiče rozejdou a pak ani v tomto případě nemá nebiologický rodič právo se dožadovat nějakého kontaktu s dítětem, kterému jsou tímto také odepřena i dědická práva. Nebiologický rodič je tak po právní stránce k dítěti cizím člověkem, kterého blízcí příbuzní biologického rodiče nemusí vždy zcela akceptovat. Tudíž mu můžou po smrti biologického rodiče bránit v kontaktu s dítětem. V případě pěstounské péče není status registrovaného partnera překážkou, avšak je povolena pouze individuálně. Společnými pěstouny se můžou stát jedine manželé.

Můžeme tedy říct, že ani současné znevýhodnění homoparentálních rodin homosexuální páry neodrazuje v založení vlastní rodiny. Většina z těch, kteří po vlastní rodině touží, si nějaký způsob, jak toho dosáhnout, vždy najde. Je tedy ale zřejmé, že změnami některých zákonů by na tom tyto rodiny mohly být podstatně lépe.

3.3 Lesbické ženy a jejich možnosti rodičovství

V této podkapitole bychom se chtěli zastavit u možností, jak se mohou homosexuální osoby stát rodiči. Gayové mají v tomto ohledu docela velké biologické indispozice. Proto se budeme zabývat spíše možnostmi lesbických žen.

V České republice mají gayové i lesby velmi omezené možnosti co se týká založení rodiny. Ale i přes to u nás žijí děti, které jsou vychovávány dvěma rodiči stejného pohlaví, jelikož české právo sice homoparentalitu přímo nepodporuje, ale ani nezakazuje. Současné znění zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotnických službách však nedovoluje

umělé oplodnění ženám bez mužského partnera. Náhradní mateřství u nás není právně ošetřeno vůbec. (Polášková, 2009, s. 38; ČESKO, 2011)

V některých jiných zemích mají partneri v homosexuálním svazku stejná rodičovská práva jako heterosexuální manželé - tzn. že je jim umožněno i osvojení dítěte. V některých zemích je však osvojení možné pouze za předpokladu, že jeden z rodičů je rodičem biologickým. (Polášková, 2009, s. 38)

Před nedávnem se k rodičovství začalo otevřeně hlásit čím dál více lesbických žen. Prostřednictvím mediální pozornosti zaměřené na soudní procesy rozvodového řízení, se tak dostala otázka lesbického rodičovství do povědomí širší veřejnosti. V této chvíli se začíná mluvit o tzv. lesbické rodině, kde je rodičovství bráno jako vědomá volba a součást lesbické identity. (Patterson, 2002 cit. dle Polášková 2009, s. 42)

V 80. letech 20. století začaly homosexuální ženy využívat umělé oplodnění jako novou metodu k založení vlastní rodiny. Vzniká tak nové pojetí rodiny - mluví se o plánované lesbické/gay rodině (Flaks, Fischer, Masterpasqua, & Joseph, 1995 cit. dle Polášková 2009, s. 43). Toto pojetí je charakteristické tím, že se děti rodí plánovaně homosexuálním partnerům. (Polášková, 2009, s. 43)

"S rostoucí společenskou akceptací alternativní sexuální a citové orientace a s ní souvisejícího životního stylu sílí snahy homosexuálních žen a mužů po rovnosti včetně uznání rodičovských kompetencí." (Nedbálková & Polášková, 2005 cit. dle Polášková 2009, s. 43)

Polášková (2009, s. 57-61) uvádí tři možnosti, jak se lesbické ženy můžou v České republice stát rodiči:

Biologické rodičovství:

Jedná se o početí heterosexuálním pohlavním stykem. Ačkoliv se na první pohled může zdát, že je to nejjednodušší cesta za rodičovstvím, není příliš využívána - ač z důvodu neochoty podrobit se intimnímu kontaktu s osobou jiného pohlaví, tak z důvodu nezajištění dostatečné anonymity a rizika vyplývající z neinformovanosti o zdravotním stavu tohoto muže. Většinou se jedná o tento případ jen, když se žena stala matkou ve svém dřívějším heterosexuálním vztahu nebo tuto možnost využívají některé lesbické ženy jen za předpokladu, že je muž z okruhu blízkých lidí a ten pak i vystupuje jako otec dítěte a podílí se na jeho výchově.

Metody asistované reprodukce:

Tato možnost u nás není možná, ale některé české ženy tuto možnost přesto volí a to buď prostřednictvím cesty do zahraničí, kde to zákon umožňuje, nebo se jim podaří obvyklý postup nějakým způsobem obejít.

- **Inseminace bez odborné asistence** - metoda, kdy není vyžadována asistence další osoby a většinou se jedná o známého dárce a volí jej lesbické ženy, které nechtějí podstoupit sexuální styk
- **Umělé oplodnění s medicínskou asistencí na pracovišti asistované reprodukce** - tato metoda u nás není umožněna ani heterosexuálním ženám bez partnera, avšak pokud žena zvolí známého muže jako otce, můžou se na klinice chovat jako partnerský pár, jelikož pravost tohoto vztahu není žádným způsobem ověřována.
- **Surogátní mateřství** - tento způsob není v České republice ani prováděn, natož ošetřen legislativně.

Sociální (nebiologické) rodičovství:

Jedná se o náhradní rodinnou péči, tedy pěstounskou péči a osvojení. U nás se mohou stát náhradními rodiči pouze homosexuální osoby, které nejsou registrované. V zemích, kde je tato možnost povolena i homosexuálním párům, je ale běžnou praxí, že mají přednost heterosexuální sezdané páry a homosexuálním párům jsou tak nabízeny děti, o které není zájem.

Jak je tedy vidět, lesbické ženy mají hned několik možností, jak se matkou stát, avšak homosexuální muži jsou na tom podstatně hůře. Pokud nedostanou například po předchozím heterosexuálním vztahu své děti do péče, tak prakticky nemají jinou možnost, než se pokusit o osvojení či pěstounskou péči nebo se podílet na péči např. s homosexuální ženou.

3.4 Dítě v homosexuální rodině

Ačkoliv legislativně toto téma není příliš ukotveno, někteří homosexuálové si mohou do nového svazku přinést své dítě z předchozího heterosexuálního vztahu či manželství. Tak se dítě dostane do rodiny s jedním homosexuálním rodičem, či s partnerem svého biologického rodiče. Velká část široké veřejnosti se domnívá, že dítěti vychovávaném homosexuálními rodiči, chybí vzor druhého pohlaví a také, že to nějak ovlivní sexuální orientaci tohoto dítěte. Výzkumy však prokazují, že pohlavní identifikace a sexuální orientace rodiče nemají na psychosexuální vývoj člověka (v dětství ani v dospělosti) žádný specifický vliv (Perrin, 2002, s. 342). Dle Steina a Perrina (2004, cit. dle Janošová, 2008, s. 192) je pro vývoj dítěte důležitější dění uvnitř rodiny a kvalita rodinných vztahů než sexuální orientace či struktura rodiny. Zabezpečuje-li rodina dítěti emoční zázemí a kvalitní výchovu, pak má dítě příležitost získat případně chybějící zkušenosti mimo domov (Janošová, 2008, s. 192). Perrin (2002, s. 342) dále tvrdí, že u dětí vychovávaných homosexuálními rodiči nebyla rozpoznána vyšší přítomnost stejného sexuálního zaměření než v celkové populaci. Avšak tyto děti v dospívání častěji připouští, že by homosexuálně orientovaní mohli být.

Podle výzkumů také osoby, které byly vychovávané stejnopohlavním párem, nevyhledávají v dospělosti odbornou pomoc kvůli úzkosti či depresi více než osoby vyrůstající v tradiční rodině. Co se týká sexuální orientace těchto osob, tak velká většina z nich se identifikovala jako heterosexuální, což opět vyvrací teorii, že se dá homosexualita naučit. Výzkumy dále neprokazují ani žádné zmatení, co se týká genderové identity těchto dětí - chlapci se identifikují jako chlapci a dívky jako dívky. Určité rozdíly se objevují jen, co se týká hraček. Lesbické matky většinou svým dětem pořizují více univerzální hračky - pro obě pohlaví. (Golombok, 2005, s. 10)

Podle Janošové (2008, s. 194-195) je největší potíží, kterému mohou děti vyrůstající s homosexuálním rodičem čelit, je velká intolerance okolí. Neobvyklé rodinné uspořádání se může lehce stát cílem nevíтанé pozornosti a dítě se může za svého rodiče stydět. Někdy se ale naopak svého rodiče před okolím zastává. Občas je dokonce zapotřebí zásah rodiče a proto by rodiče měli zvážit výběr školy a také učitelů, kteří by mohli mít pro situaci pochopení. Některé rodiny svou odlišnost skrývají a ve škole se angažuje jen jeden z nich. Tím ovšem druhého rodiče postupně odsouvají do izolace. Navíc může být pro dítě velmi těžké zdůvodňovat spolužákům postavení druhého dospělého v domácnosti. Dalším problémem, který Janošová (2008, s. 195) zmiňuje, je ten, že pedagogové většinou nepřemýš-

lejí o tom, že by jejich žáci mohli žít v takové rodině. Proto když se mluví ve škole o rodině, jedná se o její tradiční uspořádání. Proto dítě žijící s homosexuálními rodiči může začít svou rodinu chápat jako podivnou a méněcennou. Nejlepší prevencí tohoto problému by bylo, kdyby školní osnovy i pedagogové více přiznávali i jiná rodinná složení (Stein, Perrin, 2004 cit. dle Janošová, 2008, s. 195).

Většina problémů, které děti s homosexuálními rodiči musí v dnešní době zažívat, by se dala obejít, kdyby k tomu společnost přistupovala o trochu jinak. Je zřejmé, že si veřejnost neuvědomuje, že svými postoji nejvíce ubližuje dětem, jejichž právy se ohánějí a pro něž by chtěli právě to nejlepší.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DESIGN VÝZKUMU

Problematika osvojení dětí homosexuálními páry je v současné společnosti velice aktuální a lidé na ni mají často odlišné názory. V naší bakalářské práci chceme zmapovat, jaké názory na toto téma mají žáci posledních dvou ročníků ZŠ. Pro tuhle věkovou skupinu jsme se rozhodli právě kvůli tomu, že většina výzkumných šetření je zaměřena na dospělou populaci, ale nezletilí ještě neměli moc prostoru k vyjádření svého názoru. Zjišťujeme jejich názor právě i proto, že dítě osvojené homosexuálním párem by mezi žáky vyrůstalo, a velmi záleží na jejich názoru ohledně této problematiky.

Jak už jsme uvedli v teoretické části, podle Matějčka (et al, 2002, s. 13) osvojení není pouze o tom, nahradit nezletilému dítěti chybějící stabilní rodinné prostředí, ale také přispívá výchovou, péčí, ale také k naplňování smyslu života osvojitelů, v jejichž rodině osvojené dítě začíná žít. Proto se žáků budeme ptát i na jejich názor, jaká by homoparentální rodina podle nich byla. Jestli by se podle nich příliš lišila od tradiční - tedy heterosexuální.

Podle výzkumu Vaculíka a Červenkové (2007, s. 62-69) se jeví osobní zkušenost s homosexuálními osobami jako jeden z nejvýznamnějších možných vlivů formování pozitivního postoje k homosexualitě. Zvláště pak v případě, že vedou přímé interakce k převážně pozitivním osobním zkušenostem. Jestliže převažují tyto pozitivní zkušenosti, nedochází k případné generalizaci ve chvíli, kdy člověk zažívá negativní zkušenost. Z tohoto faktu pak dále vycházíme při stanovení hypotéz. Zkoumáme tedy souvislost mezi názorem žáků a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou - pakliže takovou zkušenost mají.

Zkušenost vzniká spontánním vnímáním a prožíváním. Je to hlavní zdroj poznatků člověka. Může to být také prožitek, hodnocení nebo postoj získaný bezprostředním kontaktem s realitou a s jinými lidmi. Co se týká individuální zkušenosti, tak ta je vždy propojená s prožitky pozitivní nebo negativní povahy. (Kolář et al, 2012, s. 186)

Tématem homosexuality se dále zabývala například Janošová ve svém výzkumu "Homosexualita v názorech současné společnosti". Co se týká rodičovství lesbických a gay párů, tak ty zkoumala Polášková ve své publikaci "Plánovaná lesbická rodina".

4.1 Cíl výzkumu

Hlavním cílem našeho výzkumného šetření je **zjistit názor žáků 8. a 9. tříd ZŠ na osvojení dětí homosexuálními páry.**

Dílčí cíle:

- Zjistit názor žáků na homosexualitu v závislosti na jejich zkušenostech.
- Zjistit zda existuje souvislost mezi pohlavím a názorem žáků na osvojení dětí homosexuálními páry.
- Zmapovat odlišnosti homoparentální rodiny od tradiční dle názoru žáků v souvislosti s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.
- Zjistit pohled žáků na dítě vychovávané homosexuálním párem v souvislosti s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

4.2 Výzkumný problém

Zde si definujeme výzkumné otázky našeho výzkumného šetření:

Hlavní výzkumná otázka:

- **Jaký je názor žáků 8. a 9. tříd ZŠ na osvojení dětí homosexuálními páry?**

Dílčí výzkumné otázky:

1. Jaké jsou názory žáků na homosexualitu v závislosti na jejich zkušenostech?
 - Otázky v dotazníku: č. 3, 5, 6, 7, 8, 9, 14
2. Existuje souvislost mezi pohlavím žáků a jejich názorem na osvojení dětí homosexuálními páry?
 - Otázky v dotazníku: č. 1, 11, 12, 13, 28
3. Jaký je názor žáků na odlišnosti homoparentální rodiny od tradiční v souvislosti s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou?
 - Otázky v dotazníku: č. 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21
4. Jaký je pohled žáků na dítě osvojené homosexuálním párem v souvislosti s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou?
 - Otázky v dotazníku: č. 22, 23, 24, 25, 26, 27

4.3 Formulace výzkumných hypotéz

H₁: Názor žáků na homosexualitu souvisí se zkušenostmi žáků.

H₂: Názor žáků na osvojení dětí homosexuálními páry souvisí s pohlavím žáků.

H₃: Názor žáků na odlišnosti homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

H₄: Pohled žáků na dítě z homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

4.4 Výzkumný soubor

Cílová skupina našeho výzkumu jsou žáci 8. a 9. tříd ZŠ. Tuto cílovou skupinu jsme vybrali proto, že si myslíme, že je v jiných výzkumech opomíjena a také je ve stádiu, kdy se již může k problému vyjádřit. Dle Langmeiera a Krejčířové (s. 150-152, 2006) je dospívající již schopný pracovat s abstraktními pojmy. Také již dokáže vytvářet různé domněnky, které nevychází z reálné skutečnosti a také se zabývá ideály. Dospívající jsou ve stádiu, kdy už umí myslet o myšlení, tedy abstraktně. Díky nástupu formálně-abstraktních operací jsou také schopni nového morálního ohodnocení. Začínají vytvářet mravní soudy, jak už ze svého úhlu pohledu, tak i jiné osoby.

Výzkumný soubor jsme získali dostupným výběrem. Oslovili jsme více základních škol, ale odpovědi jsme se dočkali od jedné základní školy ve Zlíně a jedné v Šumperku, kde nám bylo umožněno žákům rozdat dotazníky. Jedna základní škola nás také odmítla právě proto, že se dotazník podle tamní ředitelky dotýká citlivého a pro žáky nevhodného tématu. Dotazník byl také zveřejněn a umístěn na webovou stránku survio.

4.5 Volba výzkumných metod a technik

S ohledem k charakteru výzkumného problému jsme vybrali kvantitativní druh výzkumu. Kvůli zachování anonymity respondentů jsme, jako metodu sběru dat, zvolili dotazník.

Dotazník byl vytvářen na základě teoretické části. Skládá se z 28 otázek, z nichž jsme jednu museli po sběru a zpracování dat vyřadit. V dotazníku jsou také dvě skupiny škál, kde se respondenti rozhodovali, jak moc s danými výroky souhlasí, či nikoliv.

4.6 Způsob zpracování dat

Vzhledem ke způsobu sběru dat prostřednictvím dotazníku, jsme při zpracování dat použili čárkovací metodu prostřednictvím programu Microsoft office Excel. Poté jsme využili metodu test dobré schody chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. V našem výzkumu postupujeme dle metodologických východisek Miroslava Chrásky, které uvádí ve své odborné publikaci *Metody pedagogického výzkumu* (2007).

5 ANALÝZA DAT DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Jak už bylo zmíněno výše, dotazníky jsme rozdali na dvou základních školách a také byl vyvěšen na webové stránce **survio**. Co se týká fyzicky rozdaných dotazníků, tak z rozdaných 130 - ti se nám vrátilo 114, z čehož vyplývá **87,7% návratnost**. Na internetu bylo vyplněno 34 dotazníků. Po vyřídění a vyřazení těch nekorektně vyplněných (5) nám pro výzkum zůstalo celkem **143** respondentů.

Následně budeme analyzovat výsledky každé položky v dotazníku zvlášť. Uvádíme zde vždy přesné znění otázky v dotazníku, který byl respondentům předložen. Pro lepší orientaci ve výsledcích uvádíme grafy a komentář k vyhodnocení.

Otázka č. 1: Vaše pohlaví:

Dle odpovědí respondentů se našeho výzkumného šetření zúčastnilo **42,4 % mužů** a **56,6 % žen**.

Otázka č. 2: Do které třídy chodíte?

Tato otázka se tedy ptá respondentů nepřímo na jejich věk. V tomto ohledu máme velice vyrovnaný výzkumný soubor, jelikož do **8. třídy** chodí **50,35 %** našich respondentů a do **9. třídy** zbylých **49, 65 %**. Máme tak zaručené vyrovnané věkové složení výzkumného souboru.

Otázka č. 3: Vyznáváte nějakou víru?

Ptáme se respondentů, zda nějakou vyznávají či nikoliv. **30,1 %** respondentů víru vyznává a **69,23 %** nevyznává žádnou. Tuto otázku pokládáme proto, že víra žáků může spadat do jejich zkušenosti, tedy souvisí s naší hypotézou č. 1. Zjišťujeme tedy, jestli má víra žáků souvislost s jejich názorem na homosexualitu.

H₁: Názor žáků na homosexualitu souvisí se zkušenostmi žáků.

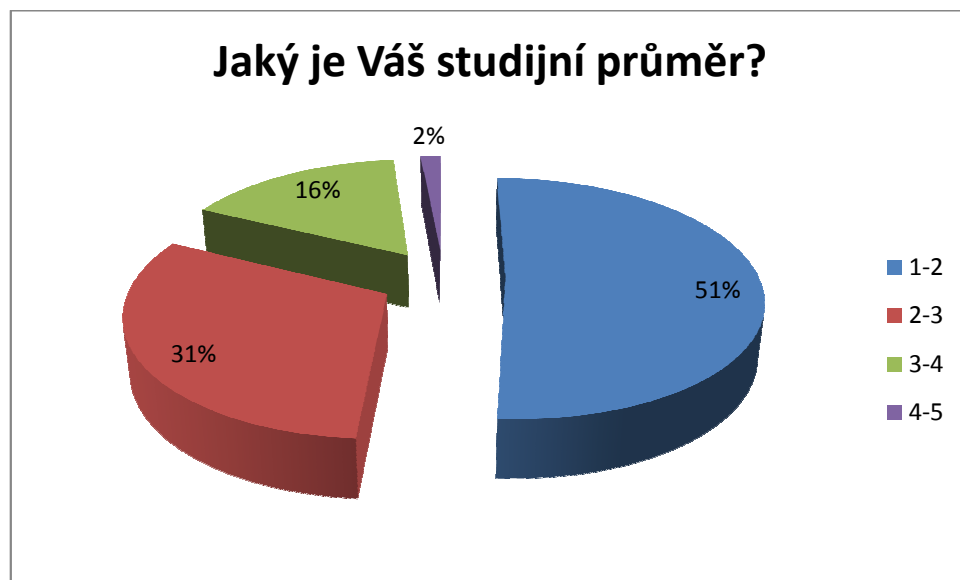
H₀: Mezi vyznáním žáků a jejich názorem na homosexualitu neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A: Mezi vyznáním žáků a jejich názorem na homosexualitu existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 4,50$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Můžeme tedy říct, že jsme mezi vyznáním žáků a jejich názorem na homosexualitu nezjistili statisticky významnou souvislost.

Otázka č. 4: Jaký je Váš studijní průměr?

Tato otázka byla do dotazníku zařazena na základě předpokladu, že to může souviset i s jejich názorem na homosexualitu. Dle výše uvedeného grafu můžeme vidět, že největší zastoupení respondentů máme se studijním průměrem 1-2 a 2-3. Podle výsledků našeho výpočtu, které jsou uvedeny níže, však průměrný studijní výsledek nemá statisticky významnou souvislost s názorem těchto žáků.

Graf 1 Jaký je Váš studijní průměr?

H_0 : Mezi studijním průměrem žáků a jejich názorem na osvojení dětí homosexuálními páry neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi studijním průměrem žáků a jejich názorem na osvojení dětí homosexuálními páry existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 6 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(6) = 12,592$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 8,35$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(6) = 12,592$ a z toho důvodu přijímáme

nulovou hypotézu. Mezi studijním průměrem žáků a jejich názorem na homosexualitu neexistuje statisticky významná souvislost.

Otázka č. 5: Co je podle Vašeho názoru homosexualita?

Otázkou zjišťujeme, jak žáci k homosexualitě přistupují. Valná většina z nich - tedy **62 %** zastává názor, že je homosexualita vrozená sexuální orientace člověka. Menší část respondentů - **35 %** říká, že je homosexualita svobodná volba jednotlivce a zbylé **3 %** respondentů si myslí, že se jedná o nemoc.

Graf 2 Co je podle Vašeho názoru homosexualita?

Výsledky této položky budeme ještě používat níže v rámci dalších souvislostí se zkušenostmi žáků. Zkoumali jsme souvislost mezi názorem žáků na homosexualitu v závislosti na jejich zkušenosti s homosexuální osobou, ale také v souvislosti školního vyučování, kde by se měli o homosexualitě učit.

Otázka č. 6: Setkali jste se někdy osobně s někým s homosexuální orientací?

Dle níže uvedeného grafu můžeme vidět, že opět větší polovina, tedy **56 %** respondentů, má zkušenost s homosexuální osobou. **29 %** nemá a **15 %** o tom neví. Tyto skutečnosti bychom chtěli využít v dalších výpočtech, kdy předpokládáme, že tato zkušenost statisticky významně souvisí s názorem žáků jak na homosexualitu, tak na odlišnosti homoparentální rodiny a pohledu na dítě z homoparentální rodiny. Poslední dvě zmíněné hypotézy rozpracujeme dále v rámci analýzy škálových položek v dotazníku.

Graf 3 Setkali jste se někdy osobně s někým s homosexuální orientací?

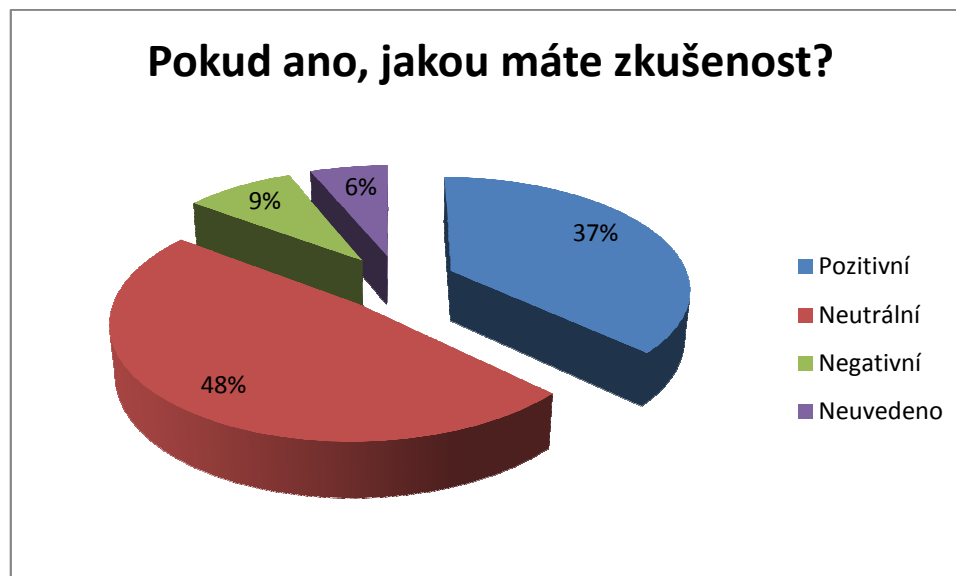
H₁: Náзор žáků na homosexualitu souvisí se zkušenostmi žáků.

H₀: Mezi názorem žáků na homosexualitu a jejich zkušeností s osobou homosexuální orientace neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A: Mezi názorem žáků na homosexualitu a jejich zkušeností s osobou homosexuální orientace existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 4,50$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Tzn. že mezi názorem žáků a jejich zkušeností s homosexuální osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

Tato položka měla také jednu otevřenou podotázku, která se ptala na to, jaká tato zkušenost s touto osobou byla:

Graf 4 Pokud ano, jakou máte zkušenost?

Jak je vidět, většina respondentů, tedy **48 %** má **neutrální** zkušenost s takovou osobou. Jako neutrální si můžeme představit, že na ni dotazovaný žák nahlíží bez předsudků jako na každou jinou osobu. Dalších **37 %** dotazovaných žáků má s touto osobou **pozitivní** zkušenost. Tzn. že k ní mají kladný a blízký vztah. **9 %** respondentů odpovědělo, že má **negativní** zkušenost a to tedy takovou, že jim toto setkání bylo nepříjemné a další nevyhledávají. Posledních **6 %** odpověď neuvedlo. Předpokládáme, že i druh/typ této jejich zkušenosti souvisí s jejich názorem na homosexualitu.

H₁: Náзор žáků na homosexualitu souvisí se zkušenostmi žáků.

H₀: Mezi názorem žáků na homosexualitu a jejich typem zkušenosti s osobou homosexuální orientace neexistuje statisticky významná souvislost.

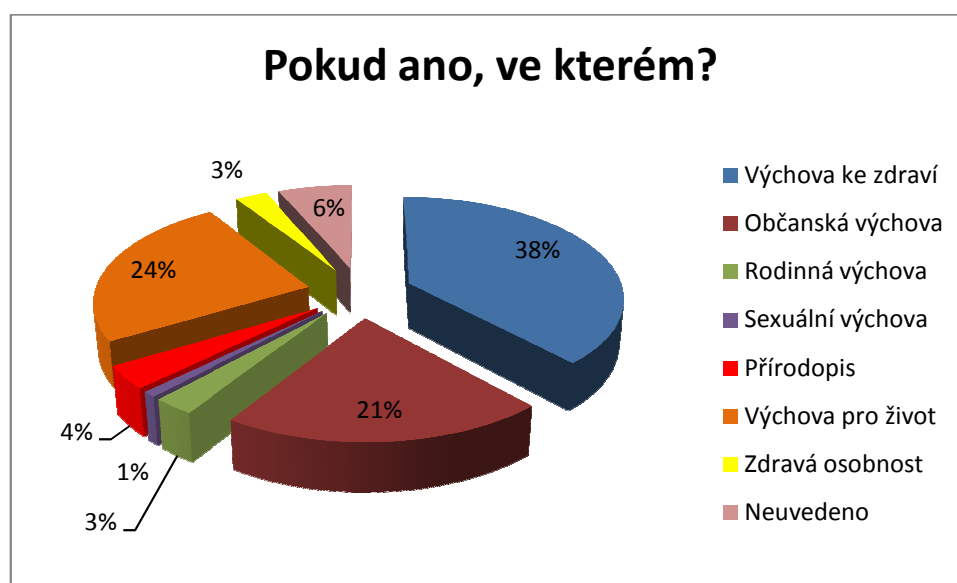
H_A: Mezi názorem žáků na homosexualitu a jejich typem zkušenosti s osobou homosexuální orientace existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 10,91$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. Můžeme tedy říct, že mezi názorem žáků na homosexualitu a jejich typem zkušenosti existuje statisticky významná souvislost, a to taková, že žáci s negativní zkušeností častěji pokládají homosexualitu za nemoc.

Otázka č. 7: Učili jste se v některém předmětu ve škole o homosexualitě?

Touto otázkou chceme zjistit, jestli se žáci setkávají s touto problematikou i v rámci vyučování ve škole. Z našeho výzkumu je patrné, že **77 %** respondentů se ve škole o homosexualitě učilo, zatímco **23 %** tvrdí, že nikoliv.

Dále se ptáme podotázkou, v jakém předmětu se respondenti o problematice učili. Z výsledků vyplývá, že to jsou předměty jako je např. výchova ke zdraví, občanská výchova, výchova pro život apod., ale také např. přírodopis, jak můžeme vidět v níže uvedeném grafu.

Graf 5 Pokud ano, ve kterém?

Dále jsme předpokládali souvislost s názorem žáků a jejich zkušeností s homosexualitou v rámci školního vyučování, tedy jejich znalostmi o homosexualitě.

H₁: Názor žáků na homosexualitu souvisí se zkušenostmi žáků.

H₀: Mezi názorem žáků na homosexualitu a jejich znalostmi o homosexualitě neexistuje statisticky významná souvislost.

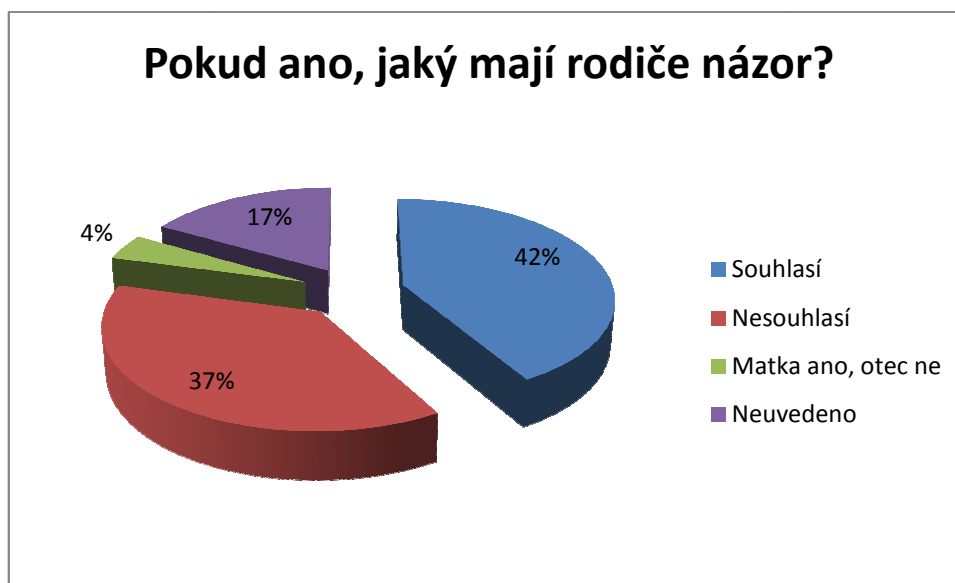
H_A: Mezi názorem žáků na homosexualitu a jejich znalostmi o homosexualitě existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 4,50$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. To tedy znamená, že jsme mezi názorem žáků na homosexualitu a jejich

znalostmi ze školy nezjistili statisticky významnou souvislost. O čemž taky svědčí fakt, že spousta žáků si myslí, že je homosexualita svobodná volba jednotlivce, i když se ve škole o homosexualitě již učili.

Otázka č. 8: Mluvili jste někdy doma s rodiči o homosexualitě a osvojení?

V této položce se respondentů ptáme, zda-li toto téma probírali doma s rodiči, a to z důvodu možného ovlivnění jejich názoru. Zkoumáme, jak moc je tohle téma pro rodiny s takhle starými dětmi přípustné či nikoliv. Dle našich výsledků doma s rodiči toto téma probíralo pouze 24 % našich respondentů a 76 % se o tom doma nezmínilo. Jelikož se nám kladně vyjádřilo opravdu minimum respondentů, nebudeme se dále zabývat souvislostí této otázky a názoru žáků na osvojení dětí homosexuálními páry. K této položce dále patří ještě podotázka, která zjišťuje, jak se k problematice rodiče staví. Avšak na ni odpovídalo pouze 68,57 % tedy 24 respondentů z těch, kteří odpověděli výše ano a to z toho důvodu, že ředitelka zlínské ZŠ tuto podotázku ze svých důvodů vyřadila. Výsledky odpovídajících respondentů jsme znázornili do grafu níže.

Graf 6 Pokud ano, jaký mají rodiče názor?

Otázka č. 9: Myslíte si, že mají lidé s homosexuální orientací ve společnosti více problémů, se kterými se musí vyrovnávat?

Tato otázka nepřímou souvisí s názorem žáků na homosexualitu. Zjišťujeme tak, jak se oni, tedy i společnost, k homosexualitě a osobám s homosexuální orientací vůbec staví. V níže uvedeném grafu můžeme vyčíst, že velikou převahu tvoří odpověď ano, kterou zaznačilo **85 %** respondentů. **6 %** vyjádřilo svůj nesouhlas a **9 %** se nedokázalo rozhodnout a označili tak odpověď neví.

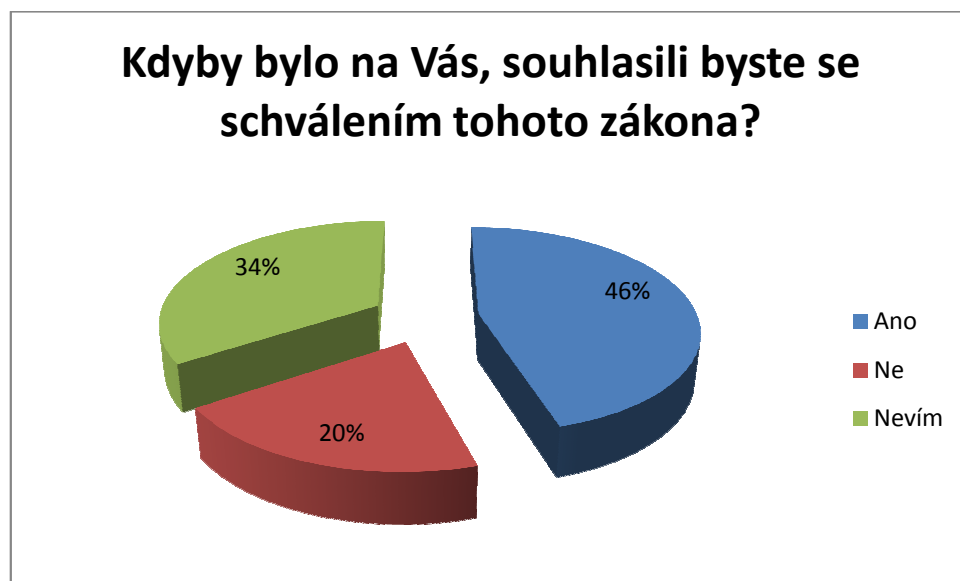
Graf 7 Myslíte si, že mají lidé s homosexuální orientací ve společnosti více problémů, se kterými se musí vyrovnávat?

Otázka č. 10: Věděli jste, že se nedávno projednával zákon o osvojení dětí homosexuálními páry?

Zde chceme zmapovat, jak moc žáci sledují a ví o problematice osvojení dětí homosexuálními páry. Jejich znalost může často souviset s jejich názorem na danou problematiku. Zjistili jsme, že **55 %** našich respondentů mělo povědomí o projednávaném zákoně, a menší polovina - tedy **45 %** si toho vědomo nebylo.

Otázka č. 11: Kdyby bylo na Vás, souhlasili byste se schválením tohoto zákona?

Touto otázkou zjišťujeme, jak se k osvojení dětí homosexuálními páry tito žáci staví. Ptáme se jich, zda by souhlasili, nesouhlasili či se nedokážou rozhodnout. V níže uvedeném grafu můžeme vidět, že nejvíce respondentů tedy **46 %** se přiklonilo k odpovědi ano - tzn. že by s takovým zákonem souhlasili. **34 %** respondentů se nedokázalo rozhodnout a tak zaznačilo odpověď nevím. Zbýlých **20 %** se naopak přiklonilo k odpovědi ne. Nechtěli by tedy, aby v homosexuálním páru mohl jeden z nich osvojit si dítě svého partnera.

Graf 8 Kdyby bylo na Vás, souhlasili byste se schválením tohoto zákona?

H₂: Názor žáků na osvojení dětí homosexuálními páry souvisí s pohlavím žáků.

Pro ukázkou si zde ukážeme, jak jsme postupovali při výpočtech souvislosti prostřednictvím testu dobré shody chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. První jsme si tedy stanovili statistické hypotézy:

H₀: Mezi názorem žáků na osvojení dětí homosexuálními páry a pohlavím žáků neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A: Mezi názorem žáků na osvojení dětí homosexuálními páry a pohlavím žáků existuje statisticky významný rozdíl.

Dále jsme vytvořili tři tabulky: první znázorňuje pozorované četnosti, druhá očekávané a třetí již vypočtenou hodnotu χ^2 .

Tabulka 1 Výpočet souvislosti mezi pohlavím a názorem na osvojení dětí homosexuálními páry.

P	ano	ne	nevím	Σ
žena	42	12	27	81
muž	23	17	22	62
Σ	65	29	49	143

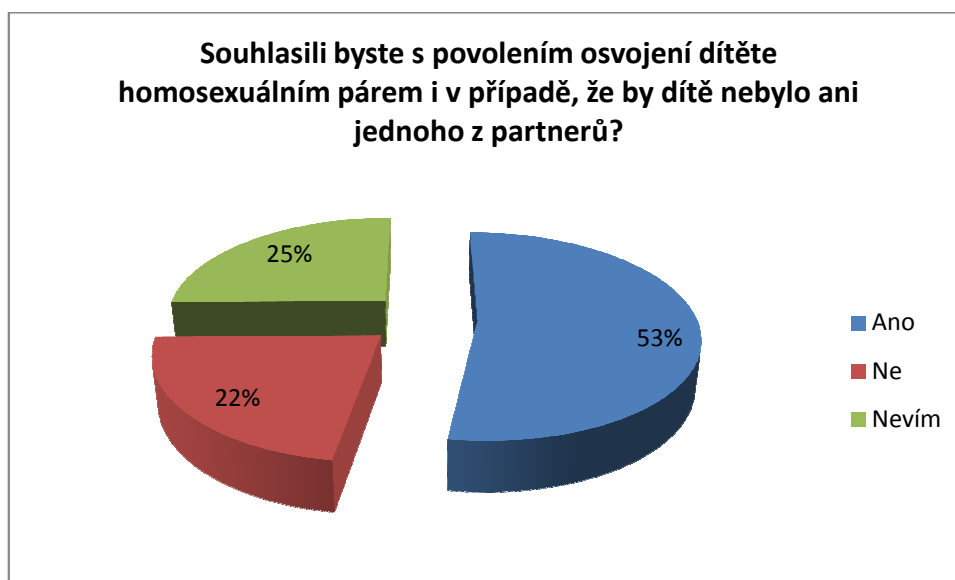
O	ano	ne	nevím	Σ
žena	36,82	16,43	27,76	81,00
muž	28,18	12,57	21,24	62,00
Σ	65,00	29,00	49,00	143,00

χ^2	ano	ne	nevím	Σ
žena	0,73	1,19	0,02	1,94
muž	0,95	1,56	0,03	2,54
Σ	1,68	2,75	0,05	4,48

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 4,48$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Můžeme tedy říct, že jsme nezjistili mezi pohlavím žáků a jejich názorem na osvojení, v případě, že se jedná o osvojení biologického dítěte druhého partnera, statisticky významnou souvislost.

Otázka č. 12: Kdyby bylo na Vás, souhlasili byste s povolením osvojení dítěte homosexuálním párem i v případě, že by dítě nebylo ani jednoho z partnerů?

Zde zjišťujeme, jak se žáci staví celkově k osvojení dětí homosexuálními páry. Podle výsledků se kladně vyjádřilo **53 %** respondentů, **25 %** si nebylo svým názorem jisto a **22 %** vyjádřilo svůj nesouhlas. Je zajímavé, že zde vyjádřilo souhlas více respondentů než v otázce č. 11 výše. Je možné, že je to způsobeno nepozorností žáků nebo jejich nepochopením otázky, avšak dle jejich výpovědí jinde bychom se mohli přiklonit spíše k první variantě, jelikož rozdíl je minimální - **7 %**. Jelikož se nám ale nesnížil, ale naopak zvýšil počet nesouhlasných respondentů, můžeme se také domnívat, že se žáci, kteří si nebyli jisti odpovědí výše, se u této otázky již rozhodli. Další možností také může být, že v případě tohoto osvojení se jedná o dítě, které by jinak mohlo skončit v dětské domově, a proto se více žáků rozhodlo pro kladnou odpověď.

Graf 9 Souhlasili byste s povolením osvojení dítěte homosexuálním párem i v případě, že by dítě nebylo ani jednoho z partnerů?

H₂: Názor žáků na osvojení dětí homosexuálními páry souvisí s pohlavím žáků.

Pro přehlednost zde opět uvádíme i přesný výpočet této souvislosti. Nejprve jsme si stanovili statistické hypotézy:

H₀: Mezi názorem žáků na osvojení dětí homosexuálními páry a pohlavím žáků neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A: Mezi názorem žáků na osvojení dětí homosexuálními páry a pohlavím žáků existuje statisticky významný rozdíl.

Tabulka 2 Výpočet souvislosti mezi pohlavím a názorem na osvojení dětí homosexuálními páry II.

P	ano	ne	nevím	Σ
žena	54	6	21	81
muž	21	26	15	62
Σ	75	32	36	143

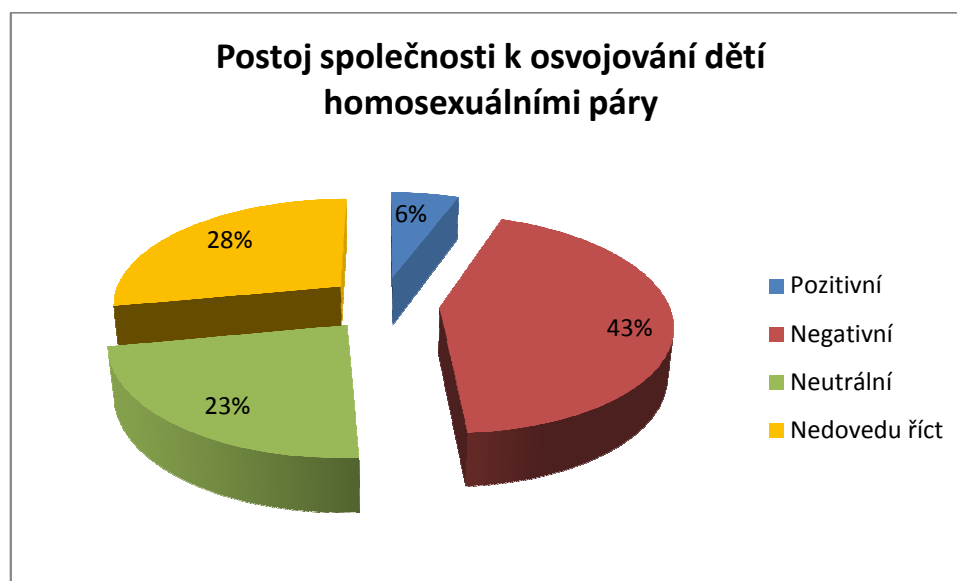
O	ano	ne	nevím	Σ
žena	42,48	18,13	20,39	81
muž	32,52	13,87	15,61	62
Σ	75	32	36	143

χ^2	ano	ne	nevím	Σ
žena	3,12	8,11	0,02	11,25
muž	4,08	10,60	0,02	14,70
Σ	7,20	18,71	0,04	25,95

Pro vypočítaný stupeň volnosti 4 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 25,95$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(4) = 9,483$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. To tedy znamená, že ženy jsou v tomto ohledu shovívavější a spíše muži nesouhlasí s osvojením, v případě osvojení dítěte celým homosexuálním párem.

Otázka č. 13: Jaký zaujímá společnost postoj k osvojování dětí homosexuálními páry podle Vašeho názoru?

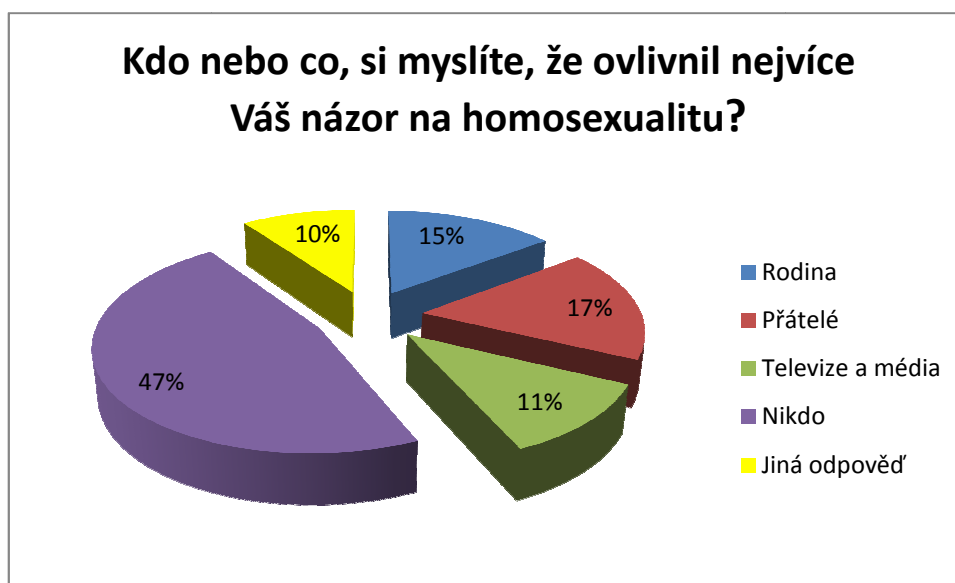
Touto otázkou zjišťujeme názor žáků na postoj společnosti k osvojování dětí homosexuálními páry. Jak můžeme vidět na níže uvedeném grafu, tak největší část respondentů - **43 %** zastává názor, že má společnost k problematice negativní postoj. **28 %** se nedokázalo k otázce vyjádřit a **23 %** se přiklání k názoru, že se společnost na osvojování dětí homosexuálními páry dívá neutrálně. Zbýlých **6 %** se přiklonilo k odpovědi, která říká, že má společnost pozitivní postoj.

Graf 10 Jaký zaujímá společnost postoj k osvojování dětí homosexuálními páry podle Vašeho názoru?

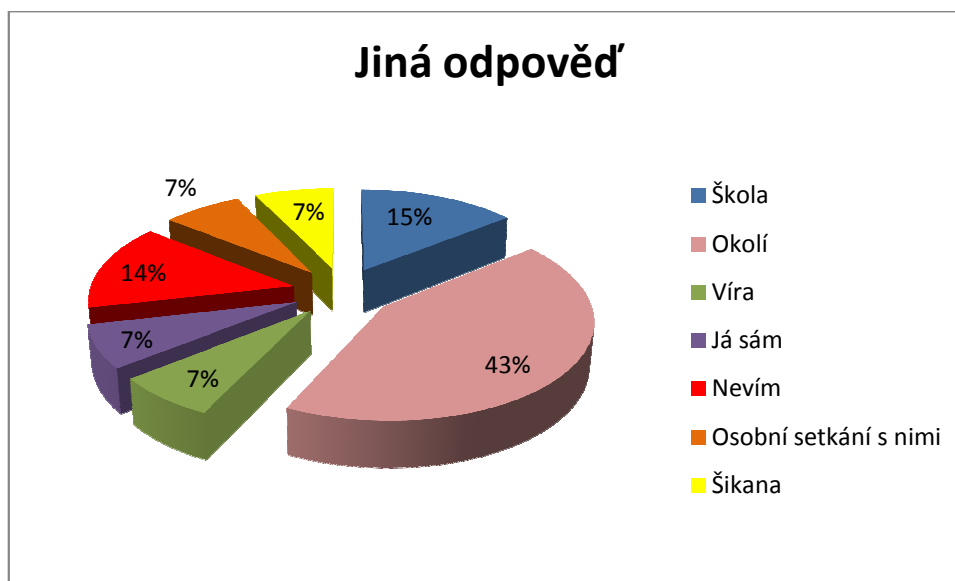
Otázka č. 14: Kdo nebo co, si myslíte, že ovlivnil nejvíce Váš názor na homosexualitu?

Otázkou zjišťujeme, jestli si respondenti myslí, že jejich názor na homosexualitu někdo nebo něco ovlivnilo. Podle **47 %** respondentů jejich názor neovlivnil nikdo. **17 %** respondentů uvádí, že na ně působí přátelé, **15 %** zaznačilo rodinu, **11 %** říká, že jsou ovlivněni naopak televizí a médií.

Graf 11 Kdo nebo co, si myslíte, že ovlivnil nejvíce Váš názor na homosexualitu?

Posledních **10 %** uvedlo jiné odpovědi, které znázorňuje níže uvedený graf č. 12.

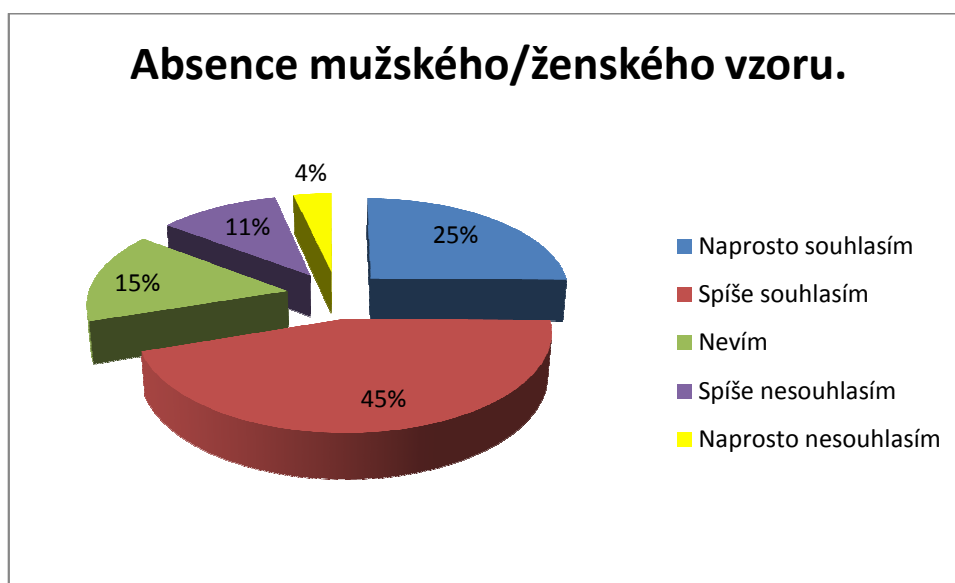
Graf 12 Jiná odpověď

Nyní se dostáváme do druhé části dotazníku, kde respondenti vyjadřují míru souhlasu či nesouhlasu k určitým výroky vztahujícím se vždy k jedné otázce. První taková otázka se respondentů ptá na jejich názor na rozdílnost homoparentální rodiny od rodiny tradiční. Následuje tedy 7 škálových výroků.

Jak by se podle Vás lišila rodina s homosexuálními rodiči (dva muži či dvě ženy) od tradiční (muž a žena)?

Položka č. 15: Dítěti by v rodině chyběl mužský/ženský vzor.

První výrok se vztahuje k často zmiňované problematice související s homoparentálními rodinami a zjišťujeme tedy, jestli si respondenti myslí, že by v rodině chyběly dítěti identifikační vzory. Jak můžeme vidět, tak většina respondentů s výrokem souhlasí, tedy **45 %** spíše souhlasí a **25 %** naprosto souhlasí. **11 %** spíše nesouhlasí a **4 %** naprosto nesouhlasí s výše uvedeným výrokem.

Graf 13 Dítěti by v rodině chyběl mužský/ženský vzor.

Odpovědi nás zajímali v souvislosti s **hypotézou č. 3**, která předpokládá souvislost mezi názorem žáků a jejich zkušenostmi s osobami homosexuálně orientovanými a také typem těchto zkušeností.

H_0 : Mezi názorem žáků na absenci mužského/ženského vzoru v homoparentální rodině a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na absenci mužského/ženského vzoru v homoparentální rodině a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 5,39$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Můžeme tedy říct, že mezi názorem žáků na absenci mužského/ženského vzoru v homoparentální rodině a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

Dále jsme zkoumali souvislost mezi názorem žáků a typem jejich zkušenosti:

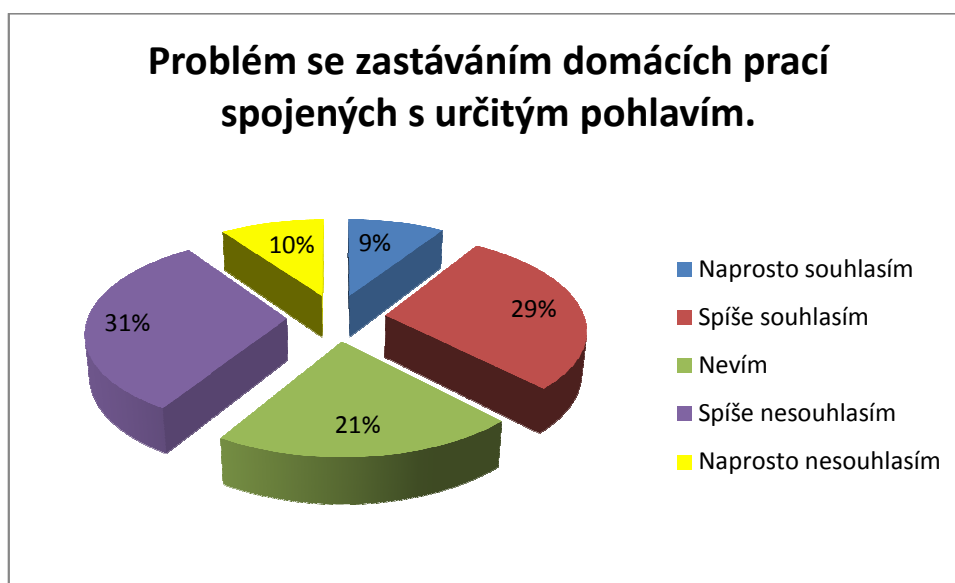
H_0 : Mezi názorem žáků na absenci mužského/ženského vzoru v homoparentální rodině a typem jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na absenci mužského/ženského vzoru v homoparentální rodině a typem jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 7,34$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. A to tedy znamená, že ani mezi názorem žáků a typem jejich zkušeností neexistuje statisticky významná souvislost.

Položka č. 16: V rodině by byl problém se zastáváním tradičně mužských či ženských prací.

Další výrok se vztahuje k problému zastávání domácích prací, které jsou tradičně spojené s určitým pohlavím. Odpovědi respondentů se zdají být velice vyrovnané. 9 % s tímto tvrzením naprosto souhlasí, 29 % spíše souhlasí, 10 % naprosto nesouhlasí, 31 % spíše nesouhlasí a zbylých 21 % se nedokázalo přiklonit k žádné variantě, zvolili tedy odpověď nevím.

Graf 14 V rodině by byl problém se zastáváním tradičně mužských či ženských prací.

I u tohoto výroku předpokládáme souvislost mezi odpověďmi jak se zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou, tak s jejich typem.

H₃: Názor žáků na odlišnosti homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

H₀: Mezi názorem žáků na problém se zastáváním domácích prací tradičně spojených s určitým pohlavím v homoparentální rodině a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A: Mezi názorem žáků na problém se zastáváním domácích prací tradičně spojených s určitým pohlavím v homoparentální rodině a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 19,85$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. To tedy znamená, že žáci se zkušeností častěji předpokládají, že by se tento problém mohl objevit. Zajímavé je, že žáci bez zkušenosti s homosexuální osobou častěji s tímto výrokiem naopak nesouhlasí.

Dále opět zjišťujeme souvislost mezi názorem na tento výrok a typem zkušenosti. Stanovili jsme si zase statistické hypotézy:

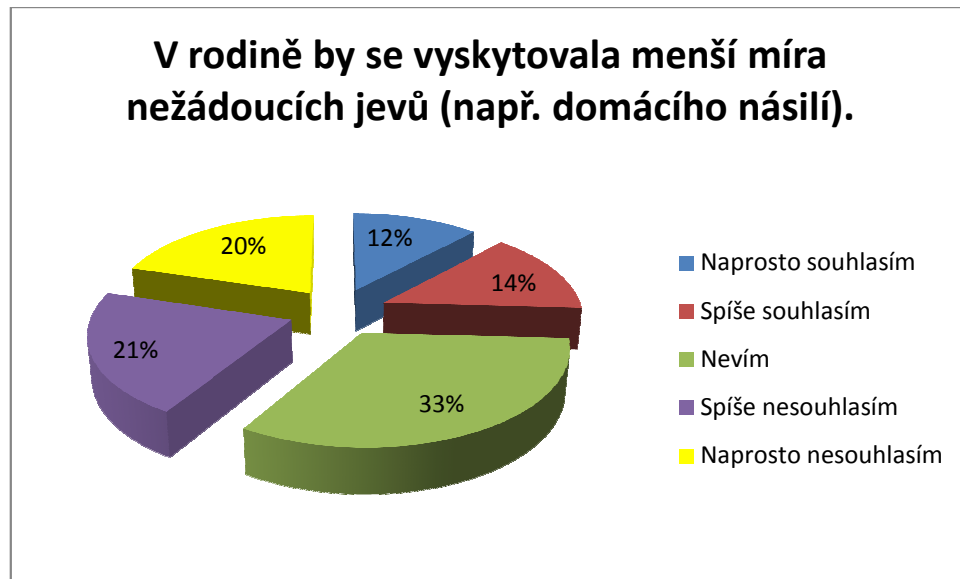
H_0 : Mezi názorem žáků na problém se zastáváním domácích prací tradičně spojených s určitým pohlavím a typem jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na problém se zastáváním domácích prací tradičně spojených s určitým pohlavím a typem jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 15,54$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. Můžeme tedy říci, že žáci s neutrální zkušeností se více přiklánějí k možnosti, že by tento problém mohl v homoparentální rodině nastat.

Položka č. 17: V rodině by se vyskytovala menší míra nežádoucích jevů (např. domácí násilí).

Zde žáci vyjadřovali souhlas či nesouhlas s tvrzením, že by se v homoparentální rodině vyskytovalo méně nežádoucího chování jako je např. domácí násilí. Většina respondentů - 33 % se nedokázala rozhodnout a označila odpověď nevíím. Kladně pak odpovědělo 12 a 14 %, zatímco nesouhlas vyjádřilo 20 a 21 %.

Graf 15 V rodině by se vyskytovala menší míra nežádoucích jevů.

I zde jsme zkoumali souvislost mezi názorem žáků a jejich zkušenostmi.

H₃: Názor žáků na odlišnosti homoparentální rodiny souvisí jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

H₀: Mezi názorem žáků na četnost výskytu nežádoucích jevů v homoparentální rodině a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A: Mezi názorem žáků na četnost výskytu nežádoucích jevů v homoparentální rodině a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 8,81$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Takže můžeme říct, že jsme nezjistili souvislost mezi názorem žáků.

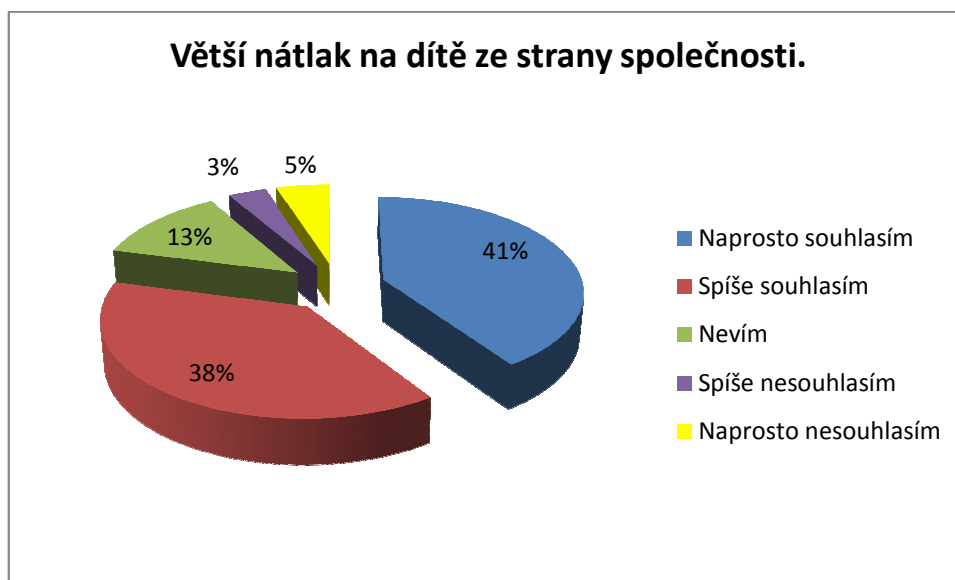
H_0 : Mezi názorem žáků na četnost výskytu nežádoucích jevů v homoparentální rodině a typem jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významný rozdíl.

H_A : Mezi názorem žáků na četnost výskytu nežádoucích jevů v homoparentální rodině a typem jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významný rozdíl.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 4,67$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Tedy ani mezi názorem žáků na četností výskytu nežádoucích jevů v homoparentální rodině a jejich typem zkušenosti neexistuje souvislost.

Položka č. 18: Dítě by pocíťovalo větší nátlak ze strany společnosti (za to, že má homosexuální rodiče).

Dále se žáci vyjadřovali k tvrzení, že by dítě z homoaprentální rodiny pocíťovalo ze strany společnosti větší nátlak. S tímto tvrzením se valná většina z nich ztotožnila - **41 %** označilo odpověď naprosto souhlasím, **38 %** spíše souhlasím. Podstatně menší část respondentů - **3 %** a **5 %** s tvrzením nesouhlasí. **13 %** odpovědělo nevím.

Graf 16 Dítě by pocíťovalo větší nátlak ze strany společnosti.

H_3 : Názor žáků na odlišnosti homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

Stanovili jsme si další statistické hypotézy:

H_0 : Mezi názorem žáků na možnost většího výskytu nátlaku na dítě ze strany společnosti a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na možnost většího výskytu nátlaku na dítě ze strany společnosti a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 10,98$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Tzn. že mezi názorem žáků na možnost většího výskytu nátlaku na toto dítě ze strany společnosti a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje souvislost.

Dále jsme tuto souvislost zjišťovali i s typem této zkušenosti žáků:

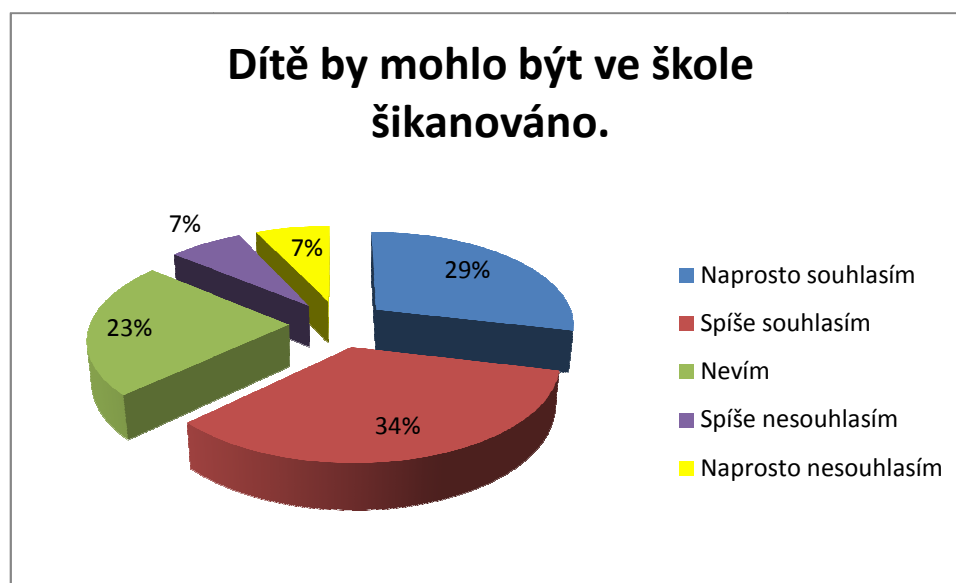
H_0 : Mezi názorem žáků možnost většího výskytu nátlaku na dítě ze strany společnosti a typem jejich zkušenosti s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na možnost většího výskytu nátlaku na dítě ze strany společnosti a typem jejich zkušenosti s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 4,08$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Můžeme tedy říct, že ani na typu zkušenosti žáků nezávisí jejich názor na možnost většího výskytu nežádoucích jevů v homoparentální rodině.

Položka č. 19: Dítě by mohlo být ve škole šikanováno.

V této položce se žáci vyjadřují k výroku, který říká, že by dítě z homopatenrání rodiny bylo ve škole šikanováno. Opět zde většina respondentů s výrokem souhlasí - **29 %** naprosto a **34 %** spíše. **7 %** naprosto nesouhlasí a dalších **7 %** spíše nesouhlasí. **23 %** se ke skutečnosti vyjádřilo prostřední hodnotou - nevím.

Graf 17 Dítě by mohlo být ve škole šikanováno.

H₃: Názor žáků na odlišnosti homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

H₀: Mezi názorem žáků na přítomnost šikany dítěte z homoparentální rodiny a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A: Mezi názorem žáků na přítomnost šikany dítěte z homoparentální rodiny a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 4,43$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Můžeme tedy říci, že mezi názorem žáků na přítomnost šikany tohoto dítěte a jejich zkušeností neexistuje souvislost.

Opět jsme souvislost zjišťovali i mezi názorem žáků a typem jejich zkušenosti:

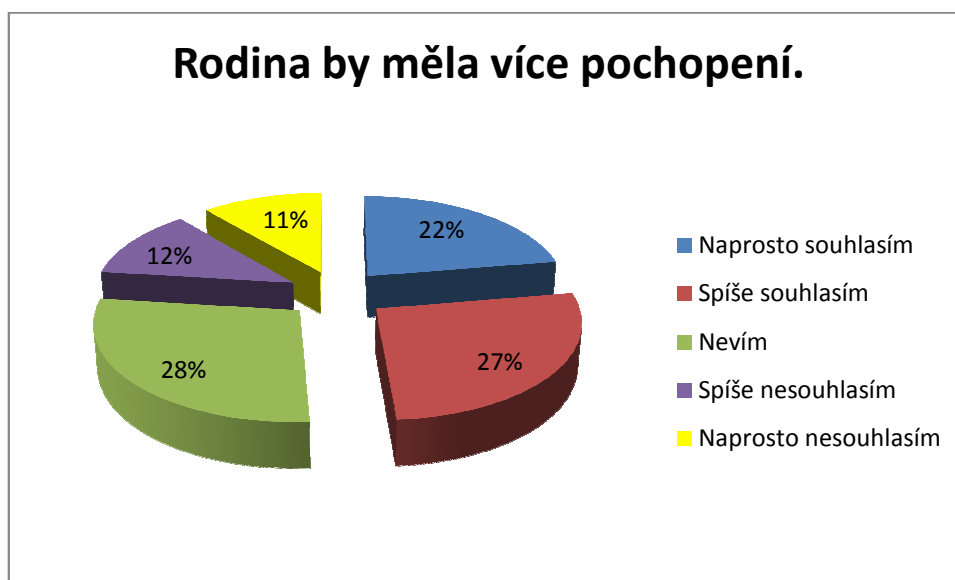
H_0 : Mezi názorem žáků na přítomnost šikany dítěte z homoparentální rodiny a typem jejich zkušenosti s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na přítomnost šikany dítěte z homoparentální rodiny a typem jejich zkušenosti s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 11,92$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Tzn. že ani typ zkušenosti žáků nemá zásadní vliv na jejich názor na přítomnost šikany dítěte z homoparentální rodiny.

Položka č. 20: Rodina by měla více pochopení (např. pro odlišnosti).

V této položce respondenti vyjadřují míru souhlasu či nesouhlasu s tvrzením, že by homoparentální rodina měla pro své dítě více pochopení. **22 %** respondentů naprosto souhlasí a **27 %** spíše souhlasí. Velké procento - **28**, se k tvrzení vyjádřilo neutrálně. **12 %** spíše s tvrzením nesouhlasí a **11 %** naprosto nesouhlasí.

Graf 18 Rodina by měla více pochopení

H_3 : Názor žáků na odlišnosti homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

H_0 : Mezi názorem žáků na míru pochopení pro dítě ze strany homosexuálních rodičů a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na míru pochopení pro dítě ze strany homosexuálních rodičů a jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 10,91$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Můžeme tedy říct, že zkušenost žáků s homosexuální osobou nemá rozhodující vliv na jejich názor ohledně míry pochopení pro dítě ze strany jeho homosexuálních rodičů.

Zjišťovali jsme dále i souvislost mezi názorem žáků na toto tvrzení a typem jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

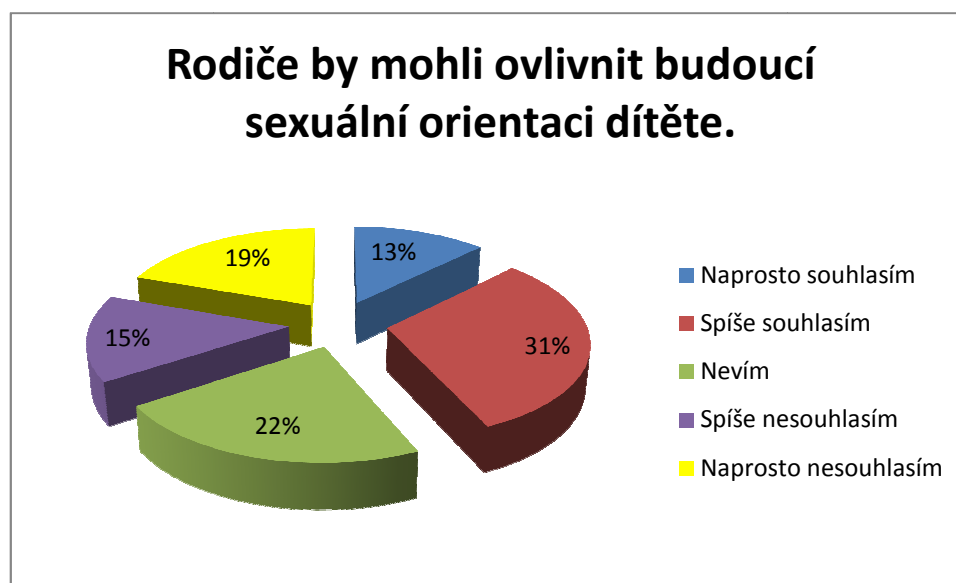
H_0 : Mezi názorem žáků na míru pochopení pro dítě ze strany homosexuálních rodičů a typem zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na míru pochopení pro dítě ze strany homosexuálních rodičů a typem zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 19,16$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. Proto tedy můžeme říct, že žáci s neutrální či pozitivní zkušeností častěji souhlasí s tvrzením, že by homoparentální rodina měla pro své dítě větší pochopení.

Položka č. 21: Rodiče by mohli ovlivnit budoucí sexuální orientaci dítěte.

Poslední položka prvního celku škálových výroků se vztahuje k tvrzení, že by homosexuální rodiče mohli výchovou ovlivnit budoucí sexuální orientaci dítěte. S tímto výrokem naprosto souhlasí **13 %** a spíše souhlasí **31 %** respondentů. **15 %** spíše nesouhlasí, **19 %** naprosto nesouhlasí a **22 %** se nedokáže rozhodnout.

Graf 19 Rodiče by mohli ovlivnit budoucí sexuální orientaci dítěte.

H₃: Názor žáků na odlišnosti homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

H₀: Mezi názorem žáků na možnost ovlivnění sexuální orientace dítěte v homoparentální rodině a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A: Mezi názorem žáků na možnost ovlivnění sexuální orientace dítěte v homoparentální rodině a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 9,61$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Tzn. že mezi názorem žáků na možnost ovlivnění sexuální orientace dítěte v homoparentální rodině a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje souvislost.

Dále opět zkoumáme i souvislost mezi názorem žáků a typem jejich zkušenosti:

H_0 : Mezi názorem žáků na možnost ovlivnění sexuální orientace dítěte v homoparentální rodině a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na možnost ovlivnění sexuální orientace dítěte v homoparentální rodině a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

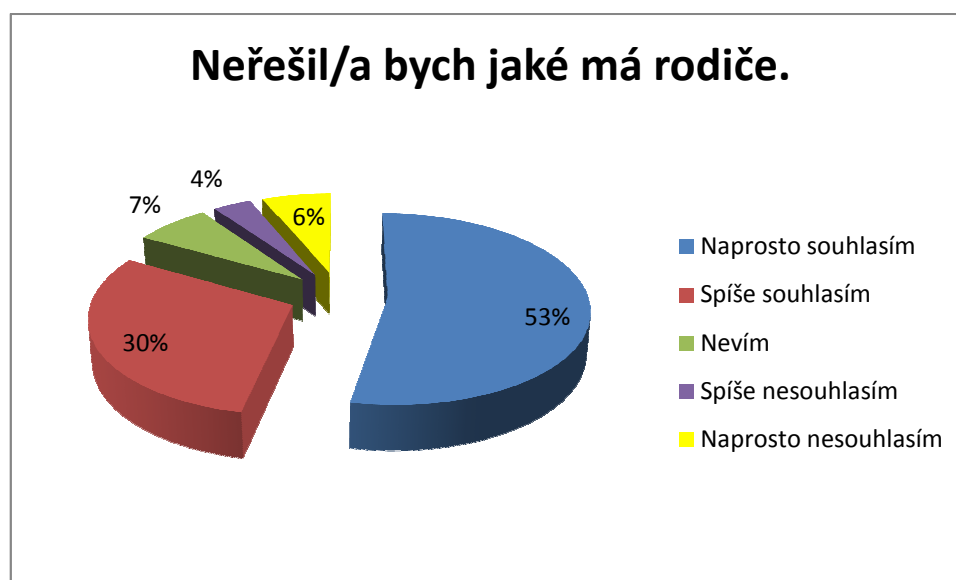
Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 22,80$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. Můžeme tedy říci, že žáci s negativní zkušeností častěji tvrdí, že by homosexuální rodiče měli vliv na sexuální orientaci svého dítěte, zatímco žáci s pozitivní či neutrální zkušeností častěji s tímto tvrzením nesouhlasí.

Nyní se dostáváme ke druhému okruhu škálových výroků, které se snaží zodpovědět níže uvedenou otázku:

Jak byste se díval/a na spolužáka/kamaráda s homosexuálními rodiči (dva muži či dvě ženy)?

Položka č. 22: Neřešil/a bych jaké má rodiče.

Touto položkou zjišťujeme, jak by se žáci ke spolužákovi z homoparentální rodiny stavěli. Respondenti se vyjadřují k tvrzení, které říká, že by neřešili rodiče takového spolužáka. Většina respondentů, tedy **53 %**, souhlasí naprosto a **30 %** spíše. Menší část - **6 %** s tímto tvrzením naprosto nesouhlasí, **4 %** spíše nesouhlasí a **7 %** se k tvrzení vyjádřilo neutrálně.

Graf 20 Neřešil/a bych, jaké má rodiče.

I v této části zkoumáme souvislost s mírou souhlasu respondentů s jednotlivými výroky a jejich obecnou zkušeností s homosexuálně orientovanou a také s typem této jejich zkušenosti. Tedy se dostáváme k vyhodnocení **hypotézy č. 4**, která říká, že názor žáků na dítě z homoparentální rodiny souvisí se zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou.

H_0 : Mezi názorem žáků na homosexuální rodiče a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na homosexuální rodiče a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového krité-

ria $\chi^2 = 10,66$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Můžeme tedy říci, že mezi názorem žáků na homosexuální rodiče a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje souvislost.

Dále jsme se zabývali i souvislostí mezi názorem a typem zkušenosti:

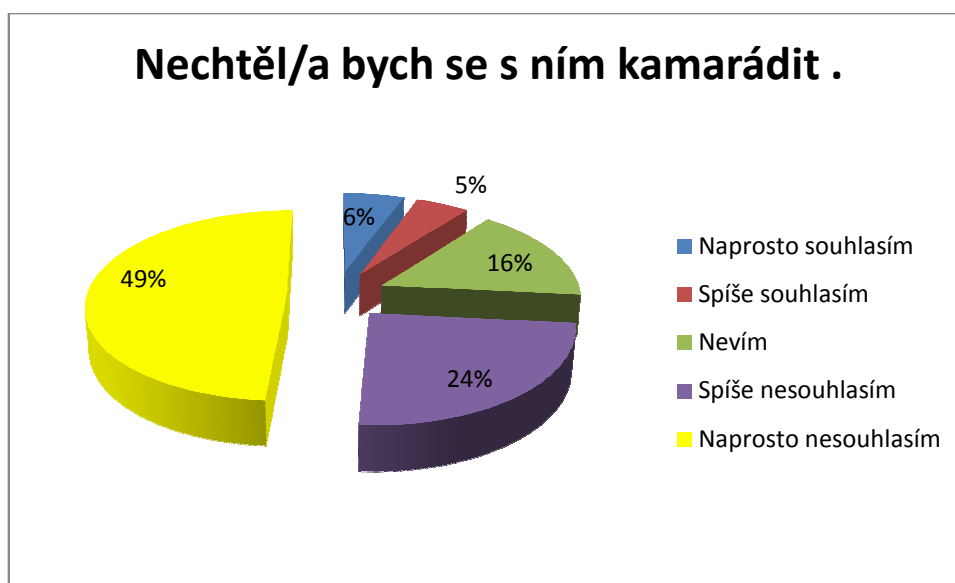
H_0 : Mezi názorem žáků na homosexuální rodiče a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na homosexuální rodiče a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 26,07$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. Tzn. že žáci s neutrální či pozitivní zkušeností častěji tvrdí, že by neřešili homosexualitu rodičů dítěte.

Položka č. 23: Nechtěl/a bych se s ním kamarádit-navázat vztah.

Zde zjišťujeme, zda by žáci měli problém s navázáním vztahu s dítětem z homoparentální rodiny. **49 %** respondentů s tvrzením naprosto nesouhlasí, **24 %** spíše nesouhlasí, naopak **6 %** naprosto souhlasí, **5 %** spíše souhlasí a **16 %** si není jisto.

Graf 21 Nechtěl/a bych se s ním kamarádit - návazat vztah.

H₄: Pohled žáků na dítě z homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

H_0 : Mezi názorem žáků na možnost navázání vztahu s dítětem z homoparentální rodiny a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na možnost navázání vztahu s dítětem z homoparentální rodiny a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 13,01$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. To tedy znamená, že zkušenost žáků s homosexuálně orientovanou osobou nemá zásadní vliv na to, zda by žáci chtěli s dítětem z homoparentální rodiny navázat vztah.

Dále jsme zjišťovali tuto souvislost i mezi názorem žáků a typem jejich zkušeností:

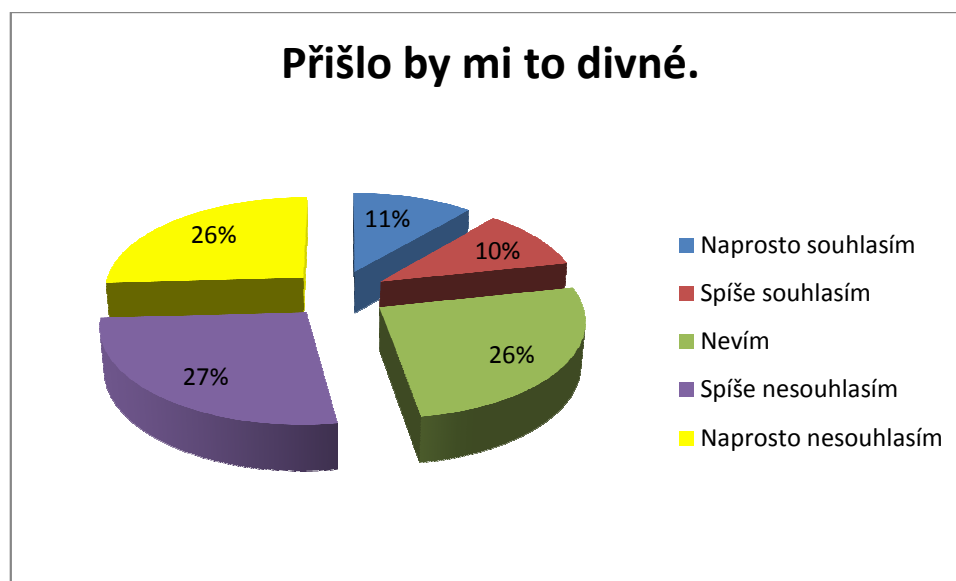
H_0 : Mezi názorem žáků na možnost navázání vztahu s dítětem z homoparentální rodiny a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na možnost navázání vztahu s dítětem z homoparentální rodiny a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 16,99$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. Můžeme tedy říci, že žáci s neutrální či pozitivní zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou častěji nesouhlasí s tvrzením, že by s dítětem z homoparentální rodiny nechtěli navázat vztah.

Položka č. 24: Přišlo by mi to divné.

Zde opět zjišťujeme, jaký názor by respondenti měli na dítě z homoparentální rodiny. Tentokrát se žáci vyjadřují k výroku, který tvrdí, že by to žákům připadalo zvláštní. Většina respondentů - **26 %** se přiklonilo k odpovědi naprosto nesouhlasím nebo spíše nesouhlasím - **27 %**. Naprosto souhlasí s výrokem **11 %** a spíše souhlasí **10 %** respondentů. **26 %** si nebylo svou odpovědí jisto a zvolilo možnost nevím.

Graf 22 Přišlo by mi to divné.

H₄: Pohled žáků na dítě z homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

H₀: Mezi názorem žáků na odlišnost homosexuálních rodičů a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A: Mezi názorem žáků na odlišnost homosexuálních rodičů a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 13,31$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. To tedy znamená, že názor žáků, který říká, že by jim dítě vychovávané homosexuálními rodiči přišlo zvláštní, není ovlivněn zkušeností žáků s homosexuální osobou.

Dále jsme opět zkoumali názor žáků na tento výrok v souvislosti s typem jejich zkušenosti:

H_A : Mezi názorem žáků na možnost výskytu homosexuální orientace dítěte z homoparentální rodiny a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 6,79$ je menší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **nulovou hypotézu**. Znamená to tedy, že jsme nezjistili souvislost mezi názorem žáků na možnost výskytu homosexuální orientace dítěte z homoparentální rodiny a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou.

Dále jsme zkoumali i souvislost mezi názorem žáků a typem jejich zkušenosti s homosexuálně orientovanou osobou:

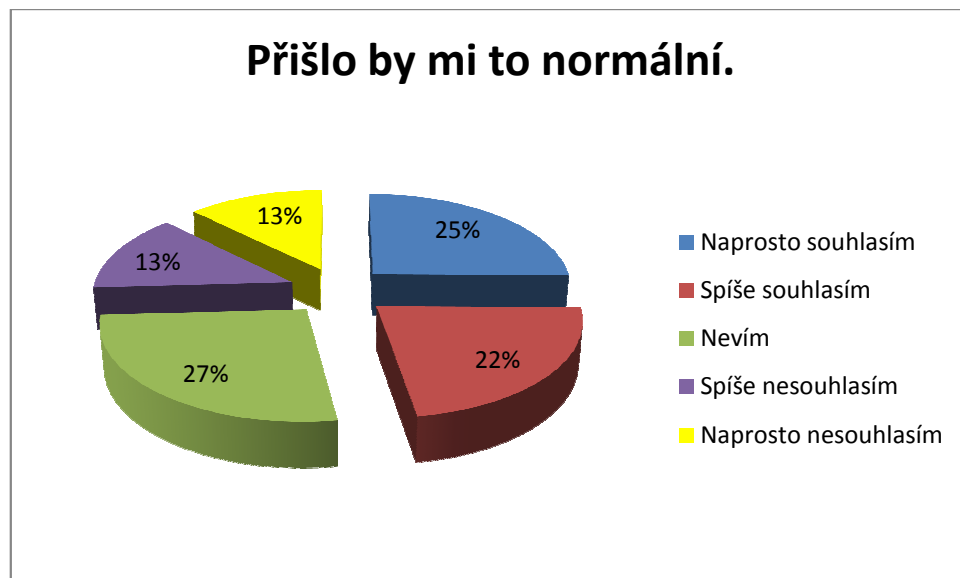
H_0 : Mezi názorem žáků na možnost výskytu homosexuální orientace dítěte z homoparentální rodiny a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na možnost výskytu homosexuální orientace dítěte z homoparentální rodiny a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 32,89$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. To znamená, že žáci s neutrální či pozitivní zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou častěji nesouhlasí s možností, že by dítě bylo po svých rodičích homosexuální.

Položka č. 26: Přišlo by mi to normální.

Tato položka opět zjišťuje pohled žáků na dítě pocházející z homoparentální rodiny. Tentokrát se respondenti vyjadřují k tvrzení, které říká, že by jim tato situace přišla přirozená - tedy tzv. normální. Necelá polovina respondentů se přiklání ke kladné odpovědi - naprosto souhlasí **25 %** a spíše souhlasí **22 %**. **13 %** naprosto nesouhlasí, stejně jako **13 %** spíše nesouhlasí. **27 %** se nedokázalo rozhodnout a odpovědělo neví.

Graf 24 Přišlo by mi to normální.

H₄: Pohled žáků na dítě z homoparentální rodiny souvisí se zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou.

H₀: Mezi názorem žáků na přirozenost dítěte vyrůstajícího v homoparentální rodině a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A: Mezi názorem žáků na přirozenost dítěte vyrůstajícího v homoparentální rodině a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 25,24$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. Můžeme tedy říct, že žáci se zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou častěji souhlasí s tvrzením, že by pro ně přítomnost dítěte v homoparentální rodině byla přirozená, zatímco žáci bez zkušenosti s tímto tvrzením spíše nesouhlasí.

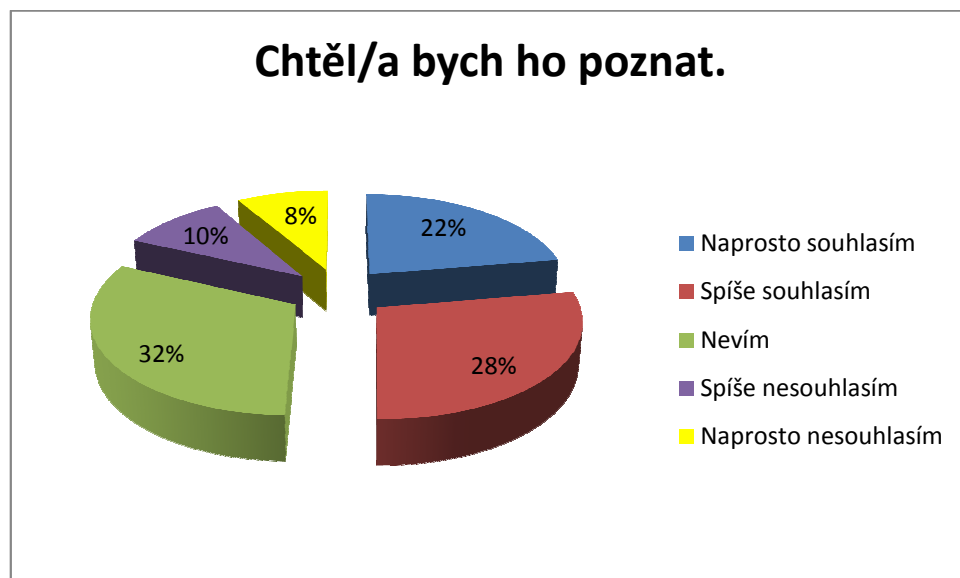
H_0 : Mezi názorem žáků na přirozenost dítěte vyrůstajícího v homoparentální rodině a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi názorem žáků na ovlivnění sexuální orientace dítěte z homoparentální rodiny a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 24,82$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. V praxi to tedy znamená, že žáci s neutrální či pozitivní zkušeností s tímto tvrzením souhlasí častěji, než-li žáci s negativní zkušeností.

Položka č. 27: Chtěl/a bych ho poznat.

Poslední položka druhého okruhu škálových výroků se zabývá možností seznámení se s dítětem z homoparentální rodiny. Zde se repondenti vyjadřují k výroku, že by chtěli takové dítě poznat. S tvrzením naprosto souhlasí **22 %**, spíše souhlasí **28 %**. **8 %** naopak naprosto nesouhlasí a **10 %** spíše nesouhlasí. **32 %** se vyjádřilo odpovědí nevím.

Graf 25 Chtěl/a bych ho poznat.

H_4 : Pohled žáků na dítě z homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

H_0 : Mezi přáním žáků seznámit se s dítětem z homoparentální rodiny a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi přáním žáků seznámit se s dítětem z homoparentální rodiny a zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost.

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 22,62$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. Znamená to tedy to, že žáci se zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou častěji souhlasí s tvrzením, že by dítě z homoparentální rodiny rádi poznali, než-li žáci bez zkušenosti.

H_0 : Mezi přáním žáků seznámit se s dítětem z homoparentální rodiny a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou neexistuje statisticky významná souvislost.

H_A : Mezi přáním žáků seznámit se s dítětem z homoparentální rodiny a typem zkušenosti žáků s homosexuálně orientovanou osobou existuje statisticky významná souvislost

Pro vypočítaný stupeň volnosti 8 a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je dle tabulek kritická hodnota testového kritéria $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 30,84$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$ a z toho důvodu přijímáme **alternativní hypotézu**. Můžeme tedy říci, že žáci s pozitivní a neutrální zkušeností s výrokem, který říká, že by chtěli poznat dítě z homoparentální rodiny, častěji souhlasí.

Otázka č. 28: Co si myslíte, že by bylo nejlepší a nejhorší na osvojení dětí homosexuálními páry?

Poslední otázku jsme nakonec po sesbírání a vyhodnocení dotazníků museli vyřadit. Prvním důvodem je, že ji odmítla základní škola v Šumperku, ale také i to, že výsledky z dotazníků, kde ji respondenti mohli zodpovědět, nebyly odpovědi vůbec věcné. Byly spíše nicneříkající a nedávaly většinou žádný smysl. Proto tedy nemají pro náš výzkum žádnou hodnotu.

5.1 Interpretace dat

Nyní si můžeme tedy shrnout výsledky našeho výzkumu:

HVO: Jaký je názor žáků 8. a 9. tříd ZŠ na osvojení dětí homosexuálními páry?

K hlavní výzkumné otázce se v dotazníku vztahovaly otázky č. 8, 10, 11, 12, 13.

Můžeme říct, že tato problematika je pro většinu rodin ještě stále velké tabu. Podle našich výsledků se doma s rodiči o homosexualitě a homosexuálních párech vůbec nemluví. Proto můžeme spíše vyloučit, že by žáky názor jejich rodičů příliš ovlivňoval, protože většina z nich ho ani nezná. Informovanost žáků je naopak velmi vyrovnaná, o něco větší půlka sleduje dění ve společnosti a ví, že je nyní velice aktuální problematika zákona, který by měl umožnit homosexuálnímu partnerovi osvojit si dítě toho druhého. Půlka respondentů by s tímto zákonem souhlasila. Musíme brát ale také v potaz, že velká část žáků se vyjádřila neutrálně, tedy že se nerozhodli pro žádnou odpověď. Můžeme to přičíst možná i tomu, že o této problematice žáci nepřemýšlí, protože to společnost stále řešit úplně nechce. O tom taky svědčí odpovědi na otázku, jak se společnost k osvojování dětí homosexuálními páry staví. Většina respondentů si je vědoma, že společnost zaujímá k problematice negativní postoj. Opravdu minimum žáků si myslí, že tento postoj je pozitivní což o situaci taky může něco vypovědět. Podle výsledků našeho výzkumu si žáci jsou vědomi, že je na homosexualitu nahlíženo ve společnosti spíše negativně, ale přesto se zhruba polovina našeho výzkumného souboru vyjadřovala spíše pro možnost osvojení dětí homosexuálními páry.

VO1: Jaké jsou názory žáků na homosexualitu v závislosti na jejich zkušenostech?

K první dílčí otázce se v dotazníku vztahovaly otázky č. 3, 5, 6, 7, 8, 9, 14.

Jako první si stanovíme výzkumnou hypotézu, která nám vyplývá z této výzkumné otázky.

H₁: Názor žáků na homosexualitu souvisí se zkušenostmi žáků.

Dle výsledku výzkumu si žáci spíše správně myslí, že je homosexualita vrozená sexuální orientace. Zajímavé ale je, že druhá odpověď s největším počtem zastoupení respondentů byla ta, která tvrdí, že je homosexualita svobodná volba jednotlivce. Je to docela překvapující fakt, jelikož na druhou stranu většina žáků uvedla, že se o homosexualitě ve škole v rámci nějakého předmětu učila. Zde bychom se tedy mohli pozastavit nad tím, jak a co se tedy žáci ve škole o homosexualitě učí. Zda jejich nevědomost vyplývá ze špatného uchopení problematiky vyučujícími nebo si žáci tento názor utvořili z jiných skutečností. Co se

týká statistické významné souvislosti mezi názorem žáků a jejich vyznáním, tak ta se nám nepotvrdila. Dále jsme zkoumali, jak se zkušenost žáků s homosexuálně orientovanou osobou odráží v jejich názorech. Mezi obecnou zkušeností a názorem jsme nezjistili statisticky významnou souvislost, ale v případě typu této zkušenosti se už statisticky významná souvislost objevuje. Většina respondentů má s homosexuální osobou neutrální nebo pozitivní zkušenost. Tato zkušenost se pak projevuje v jejich shovívavějších názorech vůči homosexualitě. Velmi malá část našich respondentů má s homosexuály negativní zkušenost. Žáci s negativní zkušeností častěji pokládají homosexualitu za nemoc.

VO2: Jaká je souvislost mezi pohlavím žáků a jejich názorem na osvojení dětí homosexuálními páry?

H₂: Názor žáků na osvojení dětí homosexuálními páry souvisí s pohlavím žáků.

Ke druhé výzkumné otázce se v dotazníku vztahují otázky č. 1, 11, 12, 28

Zde jsme zjišťovali, jak souvisí pohlaví žáků s jejich názory na osvojení dětí homosexuálními páry. Mezi názorem žáků na osvojení v případě, že se jedná o osvojení dítěte homosexuálním partnerem biologického rodiče tohoto dítěte, neexistuje statisticky významná souvislost. V případě ale, že by se jednalo o osvojení dítěte, které není ani jednoho z partnerů, existuje zde statisticky významná souvislost s pohlavím. Zde jsou shovívavější ženy a muži s osvojením častěji nesouhlasí. Zajímavé také je, že se nám souhlasně vyjádřilo k osvojení dítěte, které není ani jednoho z homosexuálních partnerů, více respondentů než-li v případě, že by šlo o osvojení dítěte partnerem biologického rodiče. Není úplně jasné, kvůli jakému důvodu se tyto souhlasné odpovědi zvýšily. Může to být nepozorností žáků, anebo také i tím, že je pro žáky nakonec přijatelnější možnost, když dítě bude vyrůstat v homoparentální rodině, než-li třeba v dětském domově.

VO3: Jaký je názor žáků na odlišnosti homoparentální rodiny od tradiční v souvislosti se zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou?

V dotazníku se ke třetí dílčí výzkumné otázce vztahují otázky č. 6, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21

H₃: Názor žáků na odlišnosti homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

Zde jsme porovnávali zkušenosti žáků s jejich názorem na odlišnosti homoparentální rodiny od tradiční. V analýze výzkumu lze vidět, že jsme každý výrok vztahující se k této otázce počítali zvlášť. Dle výsledků můžeme tedy říct, že tyto zkušenosti s názorem žáků spíše statisticky významně nesouvisí. Pouze v případě tvrzení, že by v rodině byl problém se zastáváním domácích prací tradičně spojených s pohlavím, se projevila statisticky významná souvislost. Zajímavé je, že se k tomuto tvrzení přiklánějí spíše žáci, kteří zkušenost mají a označili ji za neutrální a žáci bez zkušenosti s homosexuální osobou častěji s tímto výrokem naopak nesouhlasí. Dále jsme zjistili statisticky významnou souvislost mezi typem zkušenosti žáků a jejich názorem jak na to, že by homoparentální rodina měla více pochopení pro dítě, tak na to, že by homosexuální rodiče mohli ovlivnit sexuální orientaci dítěte. Žáci s pozitivní nebo neutrální zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou se přiklánějí více k možnosti, že by homoparentální rodina mohla mít pro své dítě větší pochopení. Také tito žáci s pozitivní a neutrální zkušeností více odmítají tvrzení, že by tito rodiče mohli ovlivnit sexuální orientaci svého dítěte, zatímco žáci s negativní zkušeností s tímto tvrzením častěji souhlasí.

VO4: Jaký je pohled žáků na dítě osvojené homosexuálním párem v souvislosti se zkušeností žáků s homosexuálně orientovanou osobou?

V dotazníku s touto výzkumnou otázkou souvisí otázky č. 6, 22, 23, 24, 25, 26, 27

H₄: Pohled žáků na dítě z homoparentální rodiny souvisí s jejich zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou.

Zde jsme opět porovnávali zkušenosti žáků, ale tentokrát s jejich názorem na dítě vychovávané homosexuálním párem. V analýze výzkumu lze vidět, že jsme zase každý výrok vztahující se k této otázce počítali zvlášť. U všech výroků jsme prokázali statisticky významnou souvislost mezi typem zkušenosti žáků a jejich pohledem na takové dítě. Respondenti s pozitivní a neutrální zkušeností by tyto rodiče dítěte vůbec neřešili, také tvrdí,

že by jim to přišlo přirozené a nevadilo by jim seznámení se s tímto dítětem. Na druhou stranu zpravidla odmítají, že by dítě nějakým způsobem odstrkovali nebo jej nechtěli přijmout do kolektivu. Také vylučují možnost, že by o dítěti tvrdili, že je homosexuální. Odpovědi na poslední dvě tvrzení statisticky významně souvisí i obecnou zkušeností těchto žáků. Většinou na ně souhlasně odpovídali žáci, kteří mají zkušenost s homosexuálně orientovanou osobou. Znamená to tedy, že žáci, kteří mají zkušenost s takovou osobou, souhlasí častěji s tím, že by dítě z homoparentální rodiny chtěli poznat a přišla by jim přítomnost dítěte v této rodině přirozená.

5.1.1 Diskuze

Cílem našeho výzkumu bylo hlavně zjistit názor žáků na osvojení dětí homosexuálními páry. Můžeme říct, že tento cíl byl naplněn. Překvapením pro nás bylo, že v případě osvojení nebiologického dítěte homosexuálním párem, s tímto osvojením souhlasí větší počet žáků než v případě osvojení dítěte homosexuálním partnerem biologického rodiče tohoto dítěte. Můžeme jen odhadovat z jakého důvodu je zde taková diference. Zajímavé by proto mohlo být, zeptat se dodatečně žáků, co je vedlo k jejich odpovědím.

Z našeho výzkumu je dále patrné, že lidé, kteří mají zkušenost s homosexuálně orientovanou osobou, jsou vůči homosexualitě a osvojení dětí homosexuálními páry shovívavější. Tím jsme tedy potvrdili teorii vyplývající z kvalitativního výzkumu Vaculíka a Červenkové (2007), která říká, že lidé s osobní zkušeností s homosexuálně orientovanou osobou jsou vůči těmto osobám tolerantnější.

Dále je zajímavým zjištěním, že i přes fakt, že se žáci ve škole o homosexualitě ve škole učí, nejsou v takové míře informováni o tom, co přesně homosexualita je. Můžeme se tedy opět odkázat na Steina a Perrina (2004), kteří také navrhují změnu osnov a také apelují na to, aby pedagogové více připouštěli fakt, že mohou existovat i jiná rodinná složení.

ZÁVĚR

Vzhledem k tomu, že náš dotazník byl na jistých školách odmítnut z důvodu tzv. citlivého tématu, můžeme konstatovat, že je téma stále aktuální a je potřeba o něm diskutovat. Můžeme říct, že s tématem mají problém spíše dospělí jedinci, než-li žáci 8. a 9. tříd. Proto si myslíme, že je třeba o homosexualitě více informovat celou společnost.

Myslíme si, že je důležité začít společnost informovat a vzdělávat co nejdříve, tudíž by se mělo problematice homosexuality na školách více věnovat. Pomocť by určitě mohly např. přednášky a semináře o homosexualitě a životě těchto osob jak pro žáky, tak pro dospělou populaci. Podle výpovědí respondentů si je většina žáků vědoma, že mají homosexuálové v životě více problémů a jsou ve společnosti znevýhodněni právě i tím, že nemohou společně s partnerem založit plnohodnotnou rodinu, protože zatím nemohou být rodiči oba. Velká část žáků si také myslí, že společnost se na homosexualitu a možnost rodičovství těchto osob dívá negativně. Proto by realizace těchto přednášek mohla být velmi prospěšná.

I v dnešní době se stále někteří jedinci patřící do této sexuální menšiny schovávají a svou orientaci tají. Možná právě proto stále přetrvávají ve společnosti stereotypy s homosexuály spojené. Kdyby měla celá společnost možnost získat zkušenost s homosexuálně orientovanou osobou, možná by se podařilo eliminovat extrémistické názory některých heterosexuálních jedinců. Dále by se společnost měla informovat o homoparentálních rodinách, které jak už v zahraničí, tak u nás, fungují a vychovávají heterosexuální děti. Abychom se ve společnosti dočkali pozitivní změny, a homosexuální páry měli možnost osvojení dětí, musíme o tématu stále diskutovat a přestat jej tabuizovat. Informovanost o tomto tématu se jeví jako nezbytná právě proto, abychom při dalších výzkumech již nenarazili na neochotu ředitelů, podle nichž se jedná o citlivé téma, které pro žáky není vhodné.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAŠTECKÁ, Bohumila et al., 2009. *Psychologická encyklopedie: Aplikovaná psychologie*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-470-0.
- [2] BRZEK, Antonín a Jaroslava PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, 1992. *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia Medica. ISBN 80-85526-03-4.
- [3] ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. 2. 2012 Občanský zákoník. In: *Nový občanský zákoník pro každého*. 2014, Bratislava: DonauMedia. ISBN 978-80-89364-55-8.
- [4] FRANCOVÁ, Marie a Jana DVOŘÁČKOVÁ ZÁVODSKÁ, 2008. *Rozvody, rozchody a zánik partnerství*. Praha: ASPI. ISBN 978-80-7357-350-8.
- [5] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [6] JANOŠOVÁ, Pavlína, 2000. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-954-5.
- [7] JANOŠOVÁ, Pavlína, 2008. *Dívčí a chlapecká identita: Vývoj a úskalí*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2284-9.
- [8] KOLÁŘ, Zdeněk et al, 2012. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada. ISBN: 978-80247-3710-2.
- [9] LANGMEIER, Josef a Dana, KŘEJČÍŘOVÁ, 2006. *Vývojová psychologie*. Vyd. 2. aktualizované. Praha: Grada. ISBN 80-247-1284-9.
- [10] MATĚJČEK, Zdeněk, 1994. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. Praha: Portál. ISBN 80-85282-83-6.
- [11] MATĚJČEK, Zdeněk et al., 2002. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-637-3.
- [12] NEDBÁLKOVÁ, Kateřina, 2007. *Láska je láska... když choděj kluci s klukama a holky s holkama*. Brno: GaTe. ISBN 978-80-239-9050-8.
- [13] NOVOTNÝ, Petr et al., 2014. *Nový občanský zákoník: Rodinné právo*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5167-2.
- [14] POLÁŠKOVÁ, Eva, 2009. *Plánovaná lesbická rodina: Klíčové aspekty přechodu k rodičovství*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-5013-6.
- [15] PROCHÁZKA, Ivo, 2002. *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno: STUD Brno. ISBN: 80-238-8850-1.

- [16] ROTREKLOVÁ, Eva et al., 2008. *Náhradní rodinná péče a transformace systému péče o ohrožené děti v České republice*. Brno: Triada - poradenské centrum, o.s. ISBN 978-80-254-3353-9.
- [17] ŠEVČÍK, Ludvík, 2014. *Vyznejte se v rodinném právu: Vybrané kapitoly z nového občanského zákoníku*. Brno: BizBooks. ISBN 978-80-265-0221-0.
- [18] ŠKOVIERA, Albín, 2007. *Dilemata náhradní rodinné výchovy*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-318-5.
- [19] UZEL, Radim a Miroslav MITLÖHNER, 2007. *Vybrané otázky lidské sexuality*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7041-609-9.
- [20] WEISS, Petr et al., 2000. *Sexuální zneužívání - pachatelé a oběti*. Praha: Grada. ISBN 80-7169-795-8.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [21] ČESKO. Zákon č. 359 ze dne 9. 12. 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. [online]. *Zákony pro lidi*, ©2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>
- [22] ČESKO. Zákon č. 115 ze dne 26. 1. 2006 o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů [online]. *Zákony pro lidi*, ©2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115#cast8>
- [23] ČESKO. Zákon č. 373 ze dne 6. 11. 2011 o specifických zdravotních službách [online]. *Zákony pro lidi*, ©2015 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-373>
- [24] GOLOMBOK, Susan, 2004. Unusual families [online]. *Reproductive Bio-Medicine*, č. 1, ©2005 [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: http://ac.els-cdn.com.proxy.k.utb.cz/S1472648310621967/1-s2.0-S1472648310621967-main.pdf?_tid=370b68a2-dfbf-11e4-a20a-00000aab0f26&acdnat=1428697488_279aa2fcc18019b399799a9db4d5b044
- [25] PERRIN, Ellen C., 2002. *Technical report: Coparent or Second-Parent Adoption by Same-sex Parents* [online]. *Pediatrics*. č. 2. ISSN 1098-4275. [cit. 2015-03-27] Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com.proxy.k.utb.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=e8280f85-970b-4be9-9d46-c6d5f45a1a3a%40sessionmgr4002&vid=0&hid=4214>
- [26] VACULÍK, Martin a Petra ČERVENKOVÁ, 2007. *Formování postoje k homosexualitě* [online]. *Československá psychologie*, ročník LI, číslo I. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/235724158?pq-origsite=summon>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome, syndrom získaného selhání imunity
g/l	Gay/lesba
LGBT	Lesba, gay, bisexuál, transgender osoba
např.	například
s.	strana
SOHO	Sdružení organizací homosexuálních občanů
SS	Schutzstaffel, ochranný oddíl za nacistického Německa
tzn.	to znamená
WHO	World Health Organization, světová zdravotnická organizace

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Jaký je Váš studijní průměr?	41
Graf 2 Co je podle Vašeho názoru homosexualita?	42
Graf 3 Setkali jste se někdy osobně s někým s homosexuální orientací?	43
Graf 4 Pokud ano, jakou máte zkušenost?	44
Graf 5 Pokud ano, ve kterém?	45
Graf 6 Pokud ano, jaký mají rodiče názor?	46
Graf 7 Myslíte si, že mají lidé s homosexuální orientací ve společnosti více problémů, se kterými se musí vyrovnávat?	47
Graf 8 Kdyby bylo na Vás, souhlasili byste se schválením tohoto zákona?	48
Graf 9 Souhlasili byste s povolením osvojení dítěte homosexuálním párem	50
Graf 10 Jaký zaujímá společnost postoj k osvojování dětí homosexuálními páry podle Vašeho názoru?	52
Graf 11 Kdo nebo co, si myslíte, že ovlivnil nejvíce Váš názor na homosexualitu?	53
Graf 12 Jiná odpověď	53
Graf 13 Dítěti by v rodině chyběl mužský/ženský vzor.	54
Graf 14 V rodině by byl problém se zastáváním tradičně mužských či ženských prací.	56
Graf 15 V rodině by se vyskytovala menší míra nežádoucích jevů.	58
Graf 16 Dítě by pocíťovalo větší nátlak ze strany společnosti.	59
Graf 17 Dítě by mohlo být ve škole šikanováno.	61
Graf 18 Rodina by měla více pochopení	62
Graf 19 Rodiče by mohli ovlivnit budoucí sexuální orientaci dítěte.	64
Graf 20 Neřešil/a bych, jaké má rodiče.	66
Graf 21 Nechtěl/a bych se s ním kamarádit - návazat vztah.	67
Graf 22 Přišlo by mi to divné.	69
Graf 23 Myslel/a bych si, že bude také homosexuál.	70
Graf 24 Přišlo by mi to normální.	72
Graf 25 Chtěl/a bych ho poznat.	73

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Výpočet souvislosti mezi pohlavím a názorem na osvojení dětí homosexuálními páry.	49
Tabulka 2 Výpočet souvislosti mezi pohlavím a názorem na osvojení dětí homosexuálními páry II.....	51

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,
jsem studentka 3. ročníku Sociální pedagogiky na UTB ve Zlíně. V rámci výzkumu ke své bakalářské práci bych Vás chtěla požádat o vyplnění tohoto krátkého dotazníku. Dotazník se týká Vašich názorů na homosexualitu a osvojení dětí homosexuálními páry.

Vaše odpovědi jsou zcela **anonymní** a budou sloužit **pouze pro účely zpracování mé bakalářské práce**, proto Vás prosím o upřímné odpovědi.

Děkuji Vám za Váš čas,

Lucie Gergelová

Homosexulita = celoživotní, neměnný a nezvolený stav, který je charakterizován tím, že je jedinec přitahován osobami stejného pohlaví

Osvojení = přijetí cizího dítěte za vlastní adoptivními rodiči (vzniká stejný právní vztah jako mezi biologickým rodičem a dítětem)

- Vaše pohlaví**
a) žena b) muž
- Do které třídy chodíte?**
a) 8. třída b) 9. třída
- Vyznáváte nějakou víru?**
a) ano b) ne
- Jaký je Váš studijní průměr?**
a) 1-2 b) 2-3
c) 3-4 d) 4-5
- Co je podle Vašeho názoru homosexualita?**
a) nemoc
b) jedna ze sexuálních orientací (vrozená)
c) svobodná volba jednotlivce
- Setkali jste se někdy osobně s někým s homosexuální orientací?**
a) ano b) ne c) nevím
Pokud ano, jakou máte zkušenost? (Např. negativní/neutrální/ pozitivní)
.....
- Učili jste se v některém předmětu ve škole o homosexualitě?**
a) ano b) ne
Pokud ano, ve kterém?
.....
- Mluvili jste někdy doma s rodiči o homosexualitě a osvojení?**
a) ano b) ne
Pokud ano, jaký mají rodiče názor? (Např. souhlasí/nesouhlasí)
.....
- Myslíte si, že mají lidé s homosexuální orientací ve společnosti více problémů, se kterými se musí vyrovnávat?**
a) ano b) ne c) nevím
- Věděli jste, že se nedávno projednával zákon o osvojení dětí homosexuálními páry?**
a) ano b) ne
(Ve zkratce šlo pouze o osvojení biologického dítěte jednoho z partnerů partnerem druhým. V současnosti, když se biologickému rodiči něco stane, tak dítě nemůže zůstat s nebiologickým rodičem, na které je zvyklé, protože ten na něj dle zákona nemá žádné právo.)
- Kdyby bylo na Vás, souhlasili byste se schválením tohoto zákona?**
a) ano b) ne c) nevím

- Kdyby bylo na Vás, souhlasili byste s povolením osvojení dítěte homosexuálními párem i v případě, že by dítě nebylo ani jednoho z partnerů?**
a) ano b) ne c) nevím

- Jaký zaujímá společnost postoj k osvojování dětí homosexuálními páry podle Vašeho názoru?**
a) pozitivní b) negativní
c) neutrální d) nedovedu říct

- Kdo nebo co, si myslíte, že ovlivnil nejvíce Váš názor na homosexualitu?**
a) rodina
b) přátelé
c) televize a média
d) nikdo
e) jiná odpověď:
.....

V následující části prosím vyjádřete míru Vašeho souhlasu s jednotlivými výroky na stupnici od 1 do 5 (1 - naprosto souhlasím, 2 - spíše souhlasím, 3 - nevím, 4 - spíše nesouhlasím, 5 - naprosto nesouhlasím)

Jak by se podle Vás lišila rodina s homosexuálními rodiči (dva muži či dvě ženy) od tradiční (muž a žena)?

- Dítěti by v rodině chyběl mužský/ženský vzor.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- V rodině by byl problém se zastáváním tradičně mužských či ženských prací.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- V rodině by se vyskytovala menší míra nežádoucích jevů (např. domácí násilí).

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Dítě by pociťovalo větší nátlak ze strany společnosti (za to, že má homosexuální rodiče).

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Dítě by mohlo být ve škole šikanováno.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Rodina by měla více pochopení (např. pro odlišnosti).

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Rodiče by mohli ovlivnit budoucí sexuální orientaci dítěte.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Jak byste se díval/a na spolužáka/kamaráda s homosexuálními rodiči (dva muži či dvě ženy)?

- Neřešil/a bych jaké má rodiče.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Nechtěl/a bych se s ním kamarádit - navázat vztah.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Přišlo by mi to divné.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Myslel/a bych si, že bude také homosexuál.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Přišlo by mi to normální.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Chtěl/a bych ho poznat.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

- Co si myslíte, že by bylo nejlepší a nejhorší na osvojení dětí homosexuálními páry?**

Nejlepší:
.....

Nejhorší:
.....